

BAZ ZANIMO

(ANIMAL FARM PAR GEORGE ORWELL)

TRADIKSION-ADAPTASION PAR DEV VIRAHSAWMY

TEX SOURS: ENTERNET www.george-orwell.org

© Dev Virahsawmy pou version Morisien

SAPIT 1

Misie Jonns, propriyeter Baz Jonns, ti fini ferm poulaye pou lanwit me li ti sitan sou ki li ti bliye ferm tilaport anba. Lalimier so fanal ti pe balote agos-adrwat ler Misie Jonns ti pe trenn so lipie atraver lakour; ler li ti rant dan grannkaz, li ti avoy so bogi dan ler, vers enn lot gran ver labier, al dan so lasam kot Madam Jonns ti pe ronfle.

Kouma lalimier dan so lasam ti tengn, ti koumans ena enn ta mouvman ek bouzman dan bann diferan lakaz zanimo. Pandan lazourne koze ti pe fane ki Bonom Mazor, enn koson mal kouler blan kase ki ti gagn Premie Pri Konkour Bote, ti fer enn rev etranz lanwit dernie e li ti anvii kominik sa ar lezot zanimo. Zot ti tom dakor pou zwenn dan gran langar kouma Misie Jonns ti al dormi. Bonom Mazor (sa ti so nom gate me nom ki Misie Jonns ti donn li kan li ti partisip dan konkour ti Bote Sanparey) ti respekte par tou zanimo e akoz sa tou zanimo ti pare pou perdi enn ertan somey pou kapav ekout li.

Dan fon langar ti ena enn sort podiom lor ki Bonom Mazor ti fini tale lor enn ti matla lapay. Lor so latet, anpandan lor enn travers, ti ena enn fanal. Bonom la ti ena douz an e depi enn tan li ti bien grosi me li pa ti finn perdi so louk monarsik ki ti montre sazes ek bonte malgre ki so ledan kaninn ti bien vizib. Bien vit bann zanimo ti koumans vini e zot ti pran zot plas e ti kas enn poz kouma zot ti abitie. Premie dabor, trwa lisien, Fler Mov, Jesi ek Lake Koupe ti arive; answit bann koson ki ti al plak zot lor lapay koste ar podiom. Bann poul ti asiz lor rebor lafnet; bann pizon ti al poz lor bann travers; bann mouton ek vas ti al asiz deryer bann koson e komdabitid zot ti koumans rimine. De seval ki ris saret, Boxer ek Tref, ti vini ansam e zot ti fer bien atansion tansion zot gro sabo bles bann ti zanimo ki ti kapav dan lapay. Tref ti enn ziman portan ki ti bien maternal; li ti ni zenn, ni vie; e li pa ti regagn lekor zennfi depi nesans so katriyem poulen. Boxer ti enn gran bebet, enn met katroven ot e li ti ena lafors de seval. Enn re blan lor so nene ti fer li paret kouyon. Bizen aksepte ki li pa ti enn zeni me tou zanimo ti respekte li pou so karakter ferm ek so gran kapasite travay. Apre de seval la, Miryel, enn kabri blan, ek Benzamen, bourik lor laferm, ti rantre. Benzamen, limem ti pli vie lor laferm e li ti ena bien move karakter. Li pa ti tro kontan koze e ler li ti koze li ti dir bann zafer zanfout. Par ekzanp ti kapav tann li dir ki Bondie ti donn li enn lake pou pous mous me ti pou preferab si pa ti ena ni lake, ni mous. Li ti sel zanimo lor laferm ki zame ti riye. Kan dimann li kifer, li ti pe dir ki li pa ti trouv nanye komik. Malgre sa, ansekre, li ti ena boukou afeksion pou Boxer. Dan Dimans sa de la ti pas lazourne dan enn ti padok lot kote verze e zot ti pou manz lerb trankilman san koze.

Zis apre ki de seval la ti asize, enn porte ti kanar orfelen ti rant dan langar; zot ti kwenkkwenke dousman e zot ti pe rod enn plas kot lezot pa ti pou kraz zot. Tref ar so de lapat divan ti antour zot pou protez zot. Bann ti kanar la ti gagn li bonn dan zot ti lanklo e bien vit zot ti gagn somey. Dernie ler Moli ti rantre. Li ti enn zoli ziman blan me lakrem kouyon. Limem ki ti pe ris karyol Misie Jonns. Ar so pa manngen, bataz alert, li ti pe sous enn kare disik e li ti al asiz pre kot podiom. Tanzantan li ti pe sakouy so krinier pou montre riban rouz ki ti trese ar so pwal. Sat ti dernie pou vini. Komdabitid li ti rod plas plis pli so ek konfortab e finalman li ti al rant ant Boxer ek Tref. La, li ti ronrone san traka pandan diskour Bonom Mazor san ekout enn sel mo.

Tou bann zanimo ti prezan exepte Moiz, enn korbo aprivwaze, ki ti dormi lor enn bar kot laport deryer. Kan Bonom Mazor ti trouve ki tou bann zanimo ti dan zot plas e ti pe atann so diskour ar enpasians, li ti dres so lagorz e ti koumanse:

“Kamarad, zot tou kone ki mo ti fer enn rev etranz yer swar. Me taler mo pou koz lor la. Dabor mo ena enn zafer enportan pou dir zot. Mo pa res boukou letan pou viv me avan mo mor mo kwar li mo devwar partaz ar zot seki mo finn aprann. Mo finn bien viv e mo finn gagn boukou letan, ler mo repoze dan mo stal, pou reflesi lor lavi lor later e mo kapav dir ki mo

konpran natir ekzistans osi bien ki nenport ki zanimo vivan. Se sa ki mo anvi koz ar zot.

“Kamarad, ki kalite lavi nou pe viv lor sa later la? Nou get laverite anfas: nou pas mizer, nou travay dir, nou mor zenn. Nou ne, nou gagn zis enn bouse manze pou res vivan, seki kapav travay rente ziska dernie gout disan; kouma nou kouraz fini, zot touy nou san pitie. Okenn zanimo dan nou pei pa konn boner ek lwazir apartir laz enn an. Nou pa konn liberte. Nou manz lamizer ek nou bwar esklavaz. Samem laverite.

“Be eski sa li normal sa? Eski later dan nou pei li telman pov ki li pa kapav nouru so zanfan? Non, kamarad! Mil fwa non! Later nou pei li bien fertil. Klima nou pei li extra bon. Li kapav nouru kouma bizen enn popilasion zanimo, dis fwa, san fwa plis enportan ki zordi. Get nou laferm. Li kapav nouru enn douzenn seval, enn ventenn vas, plizier santenn mouton e nou tou kapav viv dan konfor ek dinite ki depas nou limazinasion. Dir mwa, alor, kifer nou pe manz nou margoz? Parski tou seki nou prodir bann imen koken. Samem, kamarad, lasours nou problem. Enn mo ase pou dir tou: imen. Imen samem nou vre ennmi. Ras pouvwar imen e rasinn lafen, dominasion ek explwatasion brile net ek disparet pou toultan.

“Imen li sel kreatir ki konsome san prodwir. Li pa donn dile, li pa ponn dizef, li tro feb pou ris lasari, li pa kapav galoup ase vit pou may lapen. E Misie la asiz lor nou latet. Li fer zanimo travay, li donn nou enn ti bouse manze pou anpes nou kreve e li plen so pos ar nou travay. Ar nou travay, later vinn prodiktif, ar nou fimie later vinn plis fertil me nou res nwar touni. Apart lapo-lezo nou peyna nanye. Zot, bann vas ki divan mwa, zot kone komie milie galon dile zot finn done depi koumansman lane? Ki finn ariv sa dile la ki ti bizen nouru ek fortifie ti zenis ek toro? Olie nouru nou zanfan, nou dile finn al plen boyo no prop ennmi. Zot, bann poul, komie dizef zot ponn dan enn an? Komie dizef finn met kouve e finn eklo? Laplipar finn al bazar e gro lamone finn plen pos Jonns ek so bann zom. Twa Tref, kot sa kat poulen ki to ti met ba e ki ti kapav okip twa ek soulaz twa dan to vie zour? Kouma zot ti gagn enn an ti vann zot e zame to pou retrouv zot ankor. Pou kat akousman e tou travay ki to fer dan karo, to zis gagn enn bouse manze ek enn stal pou dormi.

“Pir ki tou. Malgre nou lavi dan pens, pa les nou mor natirelman. Mo pa gagn drwa plengne parski mo finn gagn sans. Mo ena douz an e mo finn fer kat san zanfan. Sa li parkour natirel enn koson. Me laplipar perdi lavi ar kouto bouse. Zot, bann ti koson divan mwa, avan lane fini, zot tou pou konn douler ler kouto koup zot lagorz lor biyo. Nou tou pou konn sa martir la: vas, koson, poul, mouton, tou. Mem seval ek lisien dan mem take. Twa boxer, kan to bann misk perdi rannman, to plas labatwar kot pou trans to lagorz pou prepar manze pou lisien lasas. Kan lisien vinn tro vie, Jonns atas enn gro ros otour zot likou pou nway zot dan basen.

“Kan zot pou konpran, kamarad, ki lasours nou maler li pran nesans dan tirani imen? Bayant imen e lerala nou vinn propriyeter valer nou travay. Deswit nou vinn ris; deswit nou vinn lib. Ki nou bizen fer? Lanwit-lizour nou bizen organize e lite pou ranvers pouvwar imen. Ala mo mesaz: sel solision, revolision! Pa dimann mwa kan li pou vini. Kapav dan enn semenn; kapav dan san banane. Seki mo sir, osi sir ki mo santi lapay anba mo lipie, se ki enn zour pa enn zour nou pou gagn lazistis. Konsantre lor la kamarad sak zour dan zot lavi kourt. Sirtou pa bliye pas mesaz la ar bann ki pou vinn apre zot pou ki fitir zenerasion kontinie lalit ziska laviktwar final.

“Rapel kamarad, zame kil parad. Pa les propagann anbet zot lespri. Pa kwar zot kan zot rabase e dir ki imen ek zanimo ena enn lentere ek desten komen; kan enn gagne, lotla 'si gagne. Fos! Mansonz! Imen konn zis so prop lentere. E parmi zanimo bizen ena linite ek solidarite pou lalit avanse. Tou imen zot nou ennmi. Tou zanimo zot nou kamarad.”

Zis sa moman la ti ena enn gran garrbarr. Pandan Ki Bonom Mazor ti pe koze, kat gro lera ti sorti depi zot trou, ti asiz lor zot deryer pou ekoute. Bann lisien ki ti finn trouv zot e si bann lera la pa ti konn bour brit pou rant dan trou, zot ti pou fini laba mem. Bonom Mazor ti lev so

lapat divan pou dir bann zanimo aret fer tapaz e ekout li.

"Kamarad," li ti dir, "Ala enn zafer ki nou bizen regle. Bann zanimo ki pa domestik kouma lera ek lapen, eski zot ar nou ousa kont nou? Anou vote. Mo poz lasanble enn kestion: Eski lera nou bann ousa bannla?"

Lasanble ti vote e preske tou manm prezan ti axepte ki lera ti bizen konsidere kouma kamarad. Zis kat ti kont. Ti ena trwa lisien la ek sat. Me pli tar ti dekouver ki sat ti vot de kote. Bonom Mazor ti kontinie:

"Pa res gran soz pou dir zot. Nou rekapitile: Bizen toultan konbat imen ek so kiltir; seki mars lor de lapat li enn ennmi; seki mars lor kat lapat ousa ena lezel li enn dalon. Rapel osi ki kan nou pe konbat imen falepa nou fer kouma li. Kan nou finn ranvers li, falepa nou adopte so move manier. Falepa zanimo viv dan lakaz; falepa dormi lor lili; falepa met lenz; falepa bwar lakol, fim sigaret, servi lamone ek fer biznes. Koutim imen li lemal. Enportan: enn zanimo pa gagn drwa fer dominer ar enn lot zanimo. Ki nou for, ki nou feb, ki nou malen ousa enpe bet, nou tou ser-frer. Enn zanimo pa gagn drwa touy enn lot zanimo. Tou zanimo egal.

"Aster, kamarad, mo pou dir zot rev ki mo ti fer yer swar. Difisil pou dekrir rev la. Li ti enn vizion kouma lemonn pou ete kan imen finn disparet. Li ti fer mwa rapel enn zafer ki mo ti bliye. Lontan-lontan ler mo ti tipti mo mama ek bann lezot mama ti pe sant enn sante tradisionel. Zot ti rapel zis so ler ek trwa premie mo. Mo ti konn sante la kan mo ti zanfan me li ti efase dan mo memwar. Me yer swar li ti revini dan mo rev. Seki plis extra se ki bann mo sante la ti revini. Samem sante ki bann zanimo ti pe sante bien avan letan lontan. Malsans li ti tengn dan nou memwar, zenerasion apre zenerasion. Les mo sant sante la. Mo vie e mo lavwa anrwe. Me ler mo finn montre zot sante la, zot pou kapav sant li bien pou zotmem. Li apel "Zanimo Nou Pei".

Bonom Mazor ti dres so lagorz e ti koumans sante. Kouma li ti dir, so lavwa ti anrwe me li ti sant ase bien enn melodi ki tous leker. Sante la ti ant "Roule Mon p'ti Sir Zil" ek "Larivier Tanie" ki Zak Kanten ti popilarize. So parol ti:

Zanimo tou kalite,
Zanimo tou kontinan
Ekout mesaz lavenir
Ki pou balye pouritir.

Liberte pou ekler nou
Kan imen manz lapousier;
E partou kot nou gete
Zanimo pou gouverne.

Bag dan nene pou fonndos;
Brankar lor ledo pou fonn;
Zepron gagn lagal rouye
E fwet dormi silansie.

Tout sort kalite trezor:
Maniok, batat, friyapen,
Fey kann, lerb tann, lakasia,
Toulezour pou nou repa.

Verdir partou lor later,
Dilo kler dan larivier,

Labriz pou soufle douser
Zour ki nou lasenn kase.

Anou konstrir lavenir
Mem si nou pou mor avan;
Bef, vas, kabri, kokderas
Alim laflam liberte.

Zanimo tou kalite,
Zanimo tou kontinan
Ekout mesaz lavenir
Ki pou balye pouritir.

Ler zot ti pe sant sante la, lagam ti met lafaya. Avan mem ki Bonom Mazor ti fini sante, zot ti koumans sant pou zotmem. Mem bann ki ti pli bet ti fini konn so ler ek detrwa mo. Bann pli malen, kouma koson ek lisien, ti fini konn li par ker net bien vit. Apre apre detrwa repetision, zot tou anker ti sant "Zanimo Nou Pei" for-for. Bann vas ti meeuunn li; bann lisien ti wawwaw li; bann mouton ti baabaa li; bann seval ti hiiiiinnhiinn li; bann kanar ti kwakkwak li. Zot ti pe gagn li telman bonn ki zot ti sant li senk fwa dafile e zot ti pou kontinie toutlanwit si pa ti deranz zot.

Malerezman, tapaz la ti kas somey Misie Jonns ki ti sorti lor lili parski li ti sir ki mangous ti rant dan poulaye. Li ti pran so fizi, kal dan enn kwen so lasam e tir detrwa kou. Bann bal fane rant dan miray langar; renion arete andezord. Sakenn retourn dan zot prop plas dormi. Bann zwazo retourn lor zot bar; bann zanimo al dormi lor zot lapay. Lor vites tou ti revinn trankil.

SAPIT 2

Trwa nwit pli tar, Bonom Mazor ti mor dan so somey san soufer. Ti anter so lekor dan fon verze.

Sa ti dan koumansman mwa Mars. Pandan trwa mwa ki ti swiv ti ena boukou aktivite sekre. Diskour Bonom Mazor ti vinn dan latet bann zanimo entelizan enn nouvo vizion. Zot pa ti kone kan revolision ki Bonom Mazor ti predir ti pou arive; zot pa ti ena okenn rezon kwar ki zot ti pou trouv sa avan zot mor; me zot ti sir ki li ti zot devwar fer tou pou prepar teren. Normal travay edikasion ek organizasion ti tom lor bann koson ki tou zanimo ti konsider kouma kreatir plis entelizan. Top parmi zot ti ena de mal, Boulkoton ek Napoleon ki Misie Jonns ti pe swagne pou vande. Napoleon ti enn gran mal ras Barkshir, sel koson Barkshir lor laferm. Li ti ena enn regar danzere; rar li ti koze; me tou zanimo ti kone ki li ti extra konn trase. Boulkoton ti plis debrouyar ki Napoleon, pli bon orater ek pli entelizan me li ti mank epeser dan so karakter. Bann lezot koson mal ti pe angrese pou fer zanbon. Parmi zot ti ena enn ti koson bien gra ki ti apel Tronpet. Li ti ena gro lazou ron, lizie ki briye, demars fasil e enn lavwa fite kouma lam razwar. Li ti enn extra bon orater e kan li ti pe devlop enn argiman difisil, li ti ena enn manier sot-sot agos-adrwat, fwet so lake ki ti enpresionn lezot. Bann lezot zanimo ti kontan dir ki Tronpet ti kapav fer nwar vinn blan.

Sa trwa la ti finn fer lansengnman Bonom Mazor vinn enn sistem panse integral ki zot ti apel Zanimoisim. Plizier fwa aswar sak semenn, ler Misie Jonns ti pe dormi, zot ti organiz bann renion sekre dan langar pou montre lezot bann prensip Zanimoisim. Dan koumansman zot ti bizen fer fas ar boukou stupidite ek pares mantal. Ena zanimo ki ti panse ki zot ti bizen rekonesan anver Misie Jonns ki zot ti apel zot 'met e patron'; ena ki ti pe dir, "Misie Jonns donn nou manze. Si li ale, nou pou mordefen." Lezot ti poz sa kalite kestion la, "Kifer fatig

latet lor seki pou arive kan nou finn fini mor?" Ousa, "Si revolision inevitab, kifer nou rent nou nam pou fer li arive?" Bann koson ti pe gagn taksion pou fer zot konpran ki tousa ti kont lespri Zanimoisim. Kestion plis kouyon ti dimande par Moli, ziman blan. Premie keston ki li ti dimann Boulkoton se, "Apré revolision, eski pou ena disik?"

"Non!" Boulkoton ti reponn avek lafors. "Nou pa kapav prodwir disik lor sa laferm la. Me to pou gagn otan lerb ek lavwann ki nesaser."

"Mo pou gagn drwa met riban dan mo krinier?" Moli ti dimande.

"Kamarad!" Boulkoton ti reponn, "sa riban ki to adore, li senbol to esklavaz. Kan to pou konpran ki liberte vo plis ki riban?"

Moli ti res trankil me li ti kler ki so lopinion pa ti sanze.

Me bann mansonz Moiz, korbo aprivwaze, ti fer plis dimal. Moiz, prefere Misie Jonns, ti enn espion ek enn faner rimer. E lor la li ti konn pas bagou. Li ti pe dir zot ki li ti konn enn landrwa misterye ki ti apel Montagn Sikdorz kot tou zanimoisim ale apre lamor. Sa landrwa la ti dan lesiel, enpe pli ot ki niaz. Dan Montagn Sikdorz, toulezour Dimans; gagn lerb tann toultan; bann baraz banbou kouver ar disik ek gato koko. Bann zanimoisim pa ti kontan Moiz parski li ti nek rakont zistwar me zame li pa ti bizen travay. Parski ti ena zanimoisim ki ti kwar dan Montagn Sikdorz, bann koson ti bizen travay overtaym pou fer zot konpran ki tousa ti fos.

De disip extra fidel ti Boxer ek Tref. Sa de seval la pa ti tro entelizan e pa ti kapav panse par zotmem me kouma zot ti axepte koson kouma zot profeser, zot ti pran pou lamone kontan tou seki ti pe dir zot e zot ti pas mesaz la dan enn langaz bien senp. Zot ti prezan dan tou bann renion noktirn e zot ti diriz sante 'Zanimoisim Nou Pei' ar ki ti klotir bann renion.

Me anverite revolision ti akonpli bien avan e pli fasilman ki ti panse. Dan lepase Misie Jonns ti enn bon fermie malgre ki li ti bien sever me depi enn tan li ti koumans fane. Apre ki li ti finn perdi boukou lamone dan enn kees lakour, li ti koumans bwat enpe tro. Zour apre zour li ti pou kas poz dan lakwizinn dan so fotey spesial, lir lagazet, antonn labier e tanzantan li ti donn Moiz enn bout dipen tranpe dan labier. So bann travayer ti vinn pares ek malonet; bann karo ti ranpli ar move lerb; fetaz bann batiman ti pe depaye; baraz banbou ti vinn dezord e bann zanimoisim pa ti pe gagn ase manze.

Kan lemwa Zwen ti arive, karo ti pare pou lakoup. Lavey ekinox ki ti enn Samdi, Misie Jonns ti al dan tavern vilaz e li ti telman sou ki li pa ti kapav retourn kot li avan midi Dimans. Bann travayer ti tir dile vas e apre zot ti al lasas san donn zanimoisim manze. Kan Misie Jonns ti retourn kot li, li ti al kas enn poz lor divan dan salon ar lagazet Wikenn lor so figir. Kan labrim ti koumans leve, bann zanimoisim pa ti ancor gagn manze. Zot nepli ti kapav tini. Enn vas ti defons ar so korn laport stor kot gard manze e tou zanimoisim ti al plen zot boyo. Lerla ki Misie Jonns ti leve. Li ek so bann zot ti rant dan stor, fwet dan lame. Fwet koumans kras dife dan tou direksion. La zot ti depas born. Enstenktivman tou bann zanimoisim anmemtan ti fons lor bann imen kriel. Jonns ek so bann zot pa ti atann kontatak zanimoisim. Zot ti gagn kout lapat, kout korn partou kote. Zot ti debalanse net. Zame zot ti finn trouv bann zanimoisim fer koumsa. Sa revolt bann zanimoisim ki zot ti abitie bate ek maltrete ti fer zot petpom. Bien vit zot ti abandone e ti koumans kas pikan. Enn minit pli tar zot ti pe galoupe ver gransime e bann zanimoisim deryer zot ti pe kriye laviktwar.

Madam Jonns ti get par lafnet e ler li ti realize seki ti pe arive, li ti met detrwa zafer dan enn sak e li ti disparet par enn lot sime. Moiz ti kit so bar, bat so lezel pou swiv Madam la dan ler. Ala li ti pe kriye for-for! Letansa bann zanimoisim ti pous bann imen andeor Baz Jonns, ti ferm geet dibwa. Tou ti ariv kouma veritab mirak. Revolision la ti enn sikse; Baz Jonns ti sanz lame.

Pandan plizier minit bann zanimo pa ti 'le kwar zot lizie. San reflesi zot tou ansam ti met enn lekours otour laferm la, koumadir li ti neserer cheke ki tou bann imen ti disparet. Lerla zot ti retourn kot bann batiman pou eliminé tou bann tras rengn tiranik bann imen. Dan fon lekiri ti ena enn godon kot ti gard bann arne, bann zafer ki ti pe servi pou atas bann zanimo, bann enstriman pou kastre bann zanimo. Zot ti defons laport, rant andan e zot ti al zet tou dan pwi. Bann materyo ki ti servi pou kontrol zanimo (renn, kolie, mizelier, zeyer) zot ti zet dan dife ki ti alime dan lakour pou bril salte. Fwet 'si ti rant dan dife. Bann zanimo ti sante-danse ler zot ti trouv bann fwet pe brile. Boulkoton ti osi zet dan dife bann riban ki ti servi pou dekor krinier ek lake seval zour lafwar.

“Riban,” li ti dir, “mem zafer ki lenz. Enn koutim imen sa. Zanimo bizen mars touni.”

Kan Boxer ti tann sa, li ti al sers so sapo ki li ti pe mete pou anpes mous pik-pik li e li ti zet li dan dife ar lezot kiksoz.

Bien vit bann zanimo ti detrir tou seki ti rapel zot lepok Misie Jonns. Apre sa Napoleon ti amenn zot dan stor kot gard manze e li ti donn sak zanimo doub rasion may e sak lisien ti gagn de biskwi. Apre zot ti sant 'Zanimo Nou Pei' set fwa boutanbout e apre sa zot ti al dormi. Zame zot ti dormi bien koumsa.

Lelandime zot ti leve boner gramaten kom dabitid e ler zot rapel seki ti arive lavey, zot tou ti al groupe dan patiraz. Enpe pli lwen ti ena enn ti kolinn e depi laba ti kapav gagn enn vi konple laferm la. Bann zanimo la ti fonce, mont lao e zot ti admir bote otour zot dan lalimier kler gramaten. Tou seki zot lizie ti pe montre zot ti net pou zot. Sa ti ranpli zot latet ek zot leker ar lazwa e zot ti galoup toutotour; fer koustik dan ler; roul-roul dan laroze; ranpli zot labous ar bon lerb tann; fouy later ar zot lapat e santi bon loder later. Apre zot ti vizit tou bann landrwa dan laferm la. Ar lagorz amare ar admirasion, zot ti kontanple bann karo fek laboure, bann karo plantasion, verze, basen, ti danbwa. Koumadir zame zot ti trouv tousa avan e zot pa ti 'le kwar ki tousa ti net pou zot.

Apre, enn deryer lot, zot ti desann, al kot bann batiman e ansilans zot ti aret divan laport grannkaz, ki ti lakaz Jonns. Sa'wsi ti pou zot. Me zot ti tro per pou rant andan. Apre enn timoman ezitasion, Boulkoton ek Napoleon, ar enn kout zepol, ti ouver laport la e bann zanimo ti rantre enn deryer lot. Zot ti fer extra atansyon tansyon zot deranz kiksoz. Lor pwent lipie zot ti vizit lasam par lasam; zot ti telman enpresione ki zot ti pe zis mirmire e koumadir dan silans legliz, zot ti admir lix enkrwayab otour zot: lili ar matla plim poul, laglas, sofa rekouver ar pwal seval, karpét persan, foto larenn omilie miray. Ler zot ti pe desann leskalie, zot ti dekouver ki Moli ti disparet. Zot ti retourn lao e laba, dan pli zoli lasam, zot ti trouv Moli. Li ti pran enn bout riban ble dan tirwar Madam Jonns e li ti poz li lor so zepol e li ti pe admir limem dan laglas kouma enn fol. Zot tou ti fann ar li avan zot sorti. Zot ti okip lanterman lakwis zanbon ki ti pe anpandan dan lakwizinn; Boxer ti defons enn barik labier dan lofis. Apart sa zot pa ti tous nanye. Ti ena enn mosion ki grannkaz ti pou vinn enn mize e tou dimoun ti dakor. Ti ena enn desizion inanim ki zame enn zanimo ti pou viv dan sa lakaz la.

Apre nasta, Boulkoton ek Napoleon ti rasanble tou bann zanimo.

“Kamarad,” Boulkoton ti dir, “finn fini sizer-edmi e nou ena enn long lazourne divan nou. Zordi nou bizen koumans lakoup. Me avan, ena enn zafer pli prese.”

Lerla ki bann koson ti fer kone ki depi trwa mwa zot ti pe aprann lir ek ekrir dan enn vie liv ki bann zanfan Jonns ti finn servi e ki ti finn zete dan salte. Napoleon ti donn lord amenn lapentir nwar ek blan e li ti al divan-divan dan direksyon geet dibwa kot gran sime. Lerla Boulkoton (li ti enn jak lor lekritir) ti trap enn penso ar so lapat, pas lapentir lor nom BAZ JONNS e dan so plas li ti ekrir BAZ ZANIMO. Apartir sa moman la samem ti pou nom laferm

la. Apre zot ti retourn kot bann batiman e Boulkoton ek Napoleon ti fer enstal enn lesel kont extansion miray langar. Zot ti explike ki pandan trwa mwa zot letid ti finn demontre ki bann prensip Zanimoisim ti kapav rezime par Set Komannman. Aster zot pou fixe lor miray sa Set Komannman la ki pou vinn lalwa fondamantal permanan ki pou diriz ek kontrol lavi ek konportman tou zanimou pou toultan. Avek difikilte (pa fasil pou enn koson tini drwat lor enn lesel) Boulkoton ti koumans louvraz la; Tronpet ti zis detrwat bar pli ba ar enn touk lapentir dan so lapat divan. Bann Komannman ti ekrir an blan lor enn fon koltar nwar. Bann let la ti ase gro pou ki zot ti lizib trant met pli lwen. Ala ki ti ena:

SET KOMANNMAN

1. Seki mars lor de lapat li enn ennmi.
2. Seki mars lor kat lapat ousa ena lezel li enn kamarad.
3. Falepa zanimou met lenz.
4. Falepa zanimou dormi lor lili.
5. Falepa zanimou bwar lalkol.
6. Falepa zanimou touy enn lot zanimou.
7. Tou zanimou egal.

Tex la ti bien prop, san fot apart 'kamarad' ti ekrir 'karamad' ek 's' ti koumadir pe get li dan laglas. Boulkoton ti lir bann Komannman aotvwa pou ed bann ki pa ti konn lir. Tou bann zanimou ti sakouy latet pou dir ki zot ti foul dakor e bann ki ti pli malen ti koumans aprann bann Komannman par ker.

"Aster, kamarad," Boulkoton ti kriye for apre ki li ti finn zet so penso, "nou al dan karo! Nou montre bann imen ki nou kapav fer enn travay pli sasi ki zot."

Me zis salerla, bann vas ki ti finn montre sign endispozision ti koumans begle for-for. Pa ti finn tir zot dile depi plis ki vennkat er e zot tetinn ti pre pou eklate. Apre enn timoman reflexion bann koson ti dimann seo e ar bout zot lapat zot ti kapav tir dile vas. Zot ti ranpli senk seo ar dile epe apétisan. Bann zanimou ti enpresione.

"Ki pou fer ar sa dile la?" enn zanimou ti dimande.

"Jonns ti abitie melanz li ar manze poul," enn poul ti dir.

"Bliye dile, kamarad," Napoleon ti dir e li ti vinn dibout divan bann seo la. "Ena kamarad pou okip sa. Plis enportan se travay dan karo. Kamarad Boulkoton pou diriz operasion la. Dan detrwat minit mo pou vinn zwenn zot. Fonse kamarad, travay prese pe atann!"

Tou bann zanimou ti al dan karo pou koumans lakoup e aswar ler zot ti retourne, zot ti remarke ki dile la ti disparet.

SAPIT 3

Ala zot ti rente, ala zot ti transpire pou ramas rekolt la. Me zot pa ti fer zefor dan vid parski lakoup ti enn pli gran sikse ki zot ti espere.

Parfwa travay la ti extra dir; bann zouti ti fer pou travay imen, pa pou travay zanimou e pli gran difikilte se ki bann zanimou pa ti kone kouma pou tini lor lapat deryer ler zot itiliz enn zouti. Me bann koson ti telman malen ki zot ti toultan trouv enn sime pou kontourn nenport ki difikilte. Bann seval ti konn realite karo boutanbout. Anfet zot ti pli konn travay koupaz ek grataz ki Jonns ek so bann travayer. Bann koson pa ti kas kot. Zot ti zis kontrole ek dirize. Akoz zot konesans siperyer, normal ki zot ti pran lidèship. Boxer ek Tref ti kapav atas zot lekor ar diferan masinn e bann lekipman kontrol pa ti neser. Zot ti fer travay dan karo ar metie ek konesans. Enn koson ti mars par deryer e ti pe kriye, "Fonse kamarad!," ousa, "Kile

kamarad!” selon leka. Tou bann zanimo depi so pli gran ziska so pli piti ti donn enn koudme pou fer travay avanse. Mem bann poul ek bann kanar ti fer seki zot ti kapav. Alafen, rekolt ti pran de zour mwens ki dan lepok Jonns. Ti enn lakoup rekor. Pa ti ena gaspiyaz; pa ti ena vol.

Pandan lete travay ti bien regilie. Bann zanimo ti extra ere. Sak bouse manze ti donn enn plizier spesial parski zot ki ti prodwir zot prop manze e zot pa ti ena pou ekout bann komanter negatif ki bann imen ti pe fer avan. Avek disparision bann parazit imen, ti ena plis manze pou tou zanimo. Ti ena osi plis lwazir malgre ki bann zanimo pa ti tro kone kouma pou fer. Ti ena osi bann difikilte me entelizans koson ek bonnvolonte bann lezot zanimo ti permet zot tras nouvo sime. Ladan Boxer ki ti pe kas pake. Travay zame ti fer li per. Me aster li ti pe montre kouraz trwa seval. Parfwa ti pe gagn lenpresion ki san li nanye pa ti pou arive. Depi gramaten ziska aswar li ti partou kot so lafors ti neserer. Li ti fer enn aranzman ar enn kok pou sante demi-er pli boner pou ki li kapav okip zafer irzan avan travay normal koumanse. Sak fwa ti ena problem ek difikilte li ti reponn prezan ar so moto “Mo pou travay plis”.

Sak zanimo ti kontribie dapre so kapasite. Par ekzanp, bann poul ek kanar ti reysi ramas plizier kilo may ki ti kapav perdi dan karo. Okenn zanimo pa ti koken ousa plengne ki pa ti pe gagn ase manze; bizbiz, lager ek zalouzi ki ti minn lavi lontan ti finn preske disparet. Okenn zanimo pa ti kasiet lekor – anfen preske. Moli ti gagn difikilte leve gramaten e souvan li ti kit travay boner akoz enn ti ros ti rant dan so sabo. Konportman sat ti bizar. Sak fwa ki ti ena travay pou fer, sat la ti maynes. Li ti pou disparet pandan enn long peryod me rekta li ti pou paret ler manze ousa dan tanto kan travay pou lazourne ti konplete. Anplis vadire tousa ti bien normal. Li ti toultan donn bon exkiz e so ronronnman ti telman senser ki okenn zanimo pa ti kapav dout li. Vie Benzamen, sel bourik lor laferm, pa ti sanze ditou. Li ti parey kouma avan. Li pa ti kouyonn servis me li ti refiz travay siplemanter. Li pa ti donn so lopinion lor revolision e kan ti dimann li si li pa ti plis ere aster ki Jonns nepli la, li ti reponn, “Bourik viv lontan. Okenn parmi zot pa finn trouv enn bourik mor,” e tou zanimo ti oblize aksepte so repons misterye kouma parabol.

Zour Dimans pa ti ena travay. Nasta ti fer enn ertan pli tar e apre ti ena enn seremoni ki ti fer rekta toulesemenn. Dabor ti lev pavyon. Boulkoton ti dekouver enn tapi ver e lor la anblan li ti penn enn sabo ek enn korn. Ti fer sa flote lor lema, ki ti dan lakour, toule Dimans. Boulkoton ti explike ki ver senboliz bann karo plantasion dan pei; sabo ek korn senboliz pouwar zanimo kan imen pou finn disparet net. Apre ki ti finn lev pavyon, tou bann zanimo ti rasanble dan langar pou enn lasanble zeneral ki ti apel 'Miting'. La ti fer plan pou lasemenn ki ti pe vini e ti diskite ek vot bann mosion. Bann koson ki ti pe propoz bann mosion. Bann lezot zanimo ti kone kouma pou vote me zame zot ti fouti vinn ar zot prop mosion. Se Boulkoton ek Napoleon ki ti plis feros dan deba. Li ti pe vinn kler ki sa de la zame ti dakor lor okenn zafer. Si enn ti propoz kiksoz, benker sek lot la ti pou opoze. Mem kan pa ti posib ena polemik kouma ler ti decide pou kre enn ti padok pou bann vie zanimo retrete, ti ena enn diskision violan lor laz retret pou sak group zanimo. Miting ti touzour klotire ar 'Zanimo Nou Pei' e pandan leres lazourne bann zanimo ti lib.

Bann koson ti fer godon dan fon lekiri vinn zot biro kot zot ti pe aprann metie forzron, menwizie ek lezot metie dan bann liv ki zot ti pran dan grannkaz. Boulkoton ti organiz bann komite zanimo. Li ti kontan fer sa. Li ti kre Komite Prodikzion pou bann poul, Lel Lake Prop pou bann vas, Komite Re-edikasion Pou Kamarad San Kiltir (sa ti pou fer lera ek lapen vinn sivilize), Mouvmant Lalenn Pli Blan Ki Blan e plizier lezot komite. Apart sa ti ena bann klas literesi. Anzeneral nanye pa ti marse. Komite pou aprivwaz lera ek lapen ti mor avan li ti ne. Zot ti kontinie fer kouma avan. Zot ti zis profite kan ti tret zot bien. Sat ti rant dan Komite Re-edikasion e li ti bien aktif pandan detrwa zour. Enn fwa ti trouv li lor trwa grannkaz pe koz ar bann mwano. Li ti pe dir zot ki zot ti kapav vinn dibout lor so lapat parski tou zanimo zot kamarad aster. Bann mwano ti prefer gard enn bon distans.

Bann klas literesi ti enn gran sikse. Apre detrwa mwa, tou zanimu ti konn lir ek ekrir selon zot kapasite.

Bann koson ti bann fwet. Bann lisien pa ti move me zot ti refiz lir plis ki Set Komannman. Miryel (li ti enn kabri) ti pli kone ki bann lisie e parfwa li ti lir for pou lezot bann bout lagazet ki li ti ramase dan depotwar. Benzamen, nou bourik, ti konn otan ki bann koson me li ti refiz lir. Li ti kontan dir ki pa ti ena nanye enportan pou lir. Tref ti konn A ziska Z me li ti enkapab met de mo ansam dan enn fraz. Boxer ti reysi aprann A, B, C, D. Ar so gro sabo li ti desinn sa kat let la lor later. Lerla li ti dibout pou admir so kreasion, dres so zorey e sakouy krinier ki ti tom lor so fron. Parfwa li ti reysi aprann E, F, G, H me kan sa ti arive, li ti bliye A, B, C, D. Finalman li ti deside ki kat premie let ti ase. Pa ti bizen plis. Li ti pratik regilierman so kat let pou rafresi so memwar. Moli ti aprann zis kat let ki ti nesese pou ekrir so nom: M, O, L, I. Li ti form sa kat let la ar tibout dibwa, dekor zot ar detrwa fler e lerla li ti fer zot letour pou admir zot.

Me mazorite zanimu pa ti depas A. Bann zanimu bien bet kouma mouton, poul ek kanar pa ti pe kapav aprann bann komannman par ker. Apre boukou zefor, Boulkoton ti deklare ki ti posib senplifie tou e amalgam bann komannman dan enn sel prensip: "Kat lapat bon, de lapat move." Sa propozision la ti fer tou vinn enn. Samem nwayo Zanimuism. Kan ti finn bien konpran sa, lenflians imen ti pou bat lamok. Bann zwazo ti obzekte parski dapre zot, zot ti ena de lipie me Boulkoton ti prouv zot ki zot ti dan erer.

"Kamarad," li ti dir, "lezel li enn organn propilsion. Pa servi li pou trape kouma imen servi lame. Si servi li pou bouze, avanse, savedir li enn organn parey kouma lapat. Imen servi LAME e se lame ki enstriman so dominasion."

Pou bann zwazo, explikasion Boulkoton ti tro konplike me zot ti aksepte li. Bann ti zanimu ordiner ti koumans fer zefor pou aprann sa prensip la par ker. Ti azout KAT LAPAT BON, DE LAPAT MOVE lor extansion miray langar pli lao ek pli gro ki lezot komannman. Enn fwa ki zot ti finn aprann sa bien, bann mouton ti extra kontan sa slogan la. Kan zot ti pe kas enn poz dan patiraz zot ti pou baabaa slogan la: "Kat lapat bon, de lapat move! Kat lapat bon, de lapat move!" Zot ti pou ale mem pandan plizier ertan san fatigue: "Kat lapat bon, de lapat move! Kat lapat bon, de lapat move!"

Napoleon pa ti enterese ditou ar bann komite Boulkoton. Dapre li ledikasion bann zenn ti boukou plis enportan ki nenport ki zafer ki ti kapav fer pou bann ki ti finn fini grandi. De femel lisien, Jesi ek Fler Mov, ti met ba antou nef ti toutou gayar. Kouma zot ti aret tete ar zot mama, Napoleon ti separ zot ar zot mama. Li ti dir zot ki li personelman ti pou okip zot ledikasion. Li ti ferm zot dan grenie lao godon. Ti bizen servi lesel pou kapav mont dan grenie la. Li ti ferm zot laba e ti koup tou kontak ant zot ek leres laferm. Apre enpe letan lezot zanimu ti bliye zot lekzistans net.

Mister otour dile ki ti disparet ti vinn kler. Toulezour bann koson ti pe melanz li ar zot nouritir. Dan verze bann fri ti pe koumans mir. Sak fwa ki labriz ti soufle, enn kantite ti pe tom anba. Bann zanimu ti kwar ki tou bann zanimu ti pou gagn zot par. Me enn zour enn lord ti koumans sirkile ki ti bizen ramas bann fri, ki ti finn tonbe, dan godon pou koson manze. Malgre ki bann lezot zanimu ti mekontan, nanye pa ti sanze. Lor la, mem Boulkoton ek Napoleon ti foul dakor. Zot ti avoy Tronpet pou explike kifer sa ti nesese.

"Kamarad," li ti irlé, "mo sir zot konpran ki nou, bann koson, nou pa pe fer sa parki nou egois ousa nou kwar nou siperyer. Anverite nou pa kontan dile ek fri. Mwa mo trouv zot degoutan. Me nou oblize manz sa pou prezerv nou lasante. Siyans finn demontre ki fri ek dile nesese pou lasante koson. Li fer nou servo travay bien pou ki nou kapav okip Baz Zanimu kouma bizen; pou ki nou kapav okip zot biennet. Akoz nou responsabilite vizavi zot, nou pe oblize manz manze ki anverite nou pa kontan. Mo kwar li meyer nou aret pran sa bann fortifian la.

Kikfwa li meyer les Jonns retourne. Kamarad," li ti kontinie, e kouma so labitid ti ete, li ti pe sot-sot agos-adrwat, fwet so lake, "sirman rengn Jonns ti plis meyer."

Si ti ena enn zafer ki bann zanimo ti sir se ki zot pa ti ole ki Jonns retourne. Akoz sa tou mekontantman ti tengn. Tou zanimo ti dakor ki lasante bann koson ti vital pou lavenir Baz Zanimo. Ti ena enn desizion inanim: tou dile ek tou fri ti pou rezerve pou bann koson.

SAPIT 4

Ver lafen lete, nouvel lor seki ti finn arive dan Baz Zanimo ti fini fane dan enn bon parti pei. Toulezour Boulkoton ek Napoleon ti pe avoy enn trale pizon dan bann laferm dan leparaz pou ki zot rakont Revolision e pou montre zot sant 'Zanimo Nou Pei'.

Pandan tousa letan la Misie Jonns ti pe asiz dan tavern e ti pe rakont so mizer: kouma enn geng zanimo vwayou ti finn koken so propriyete prive. Bann lezot fermie ti sagren li me zot pa ti pe fer nanye pou ed li. Anverite sakenn ti pe tir plan pou gete kimanier li ti kapav profit febles Jonns. Enn sans ki de laferm ki ti akote Baz Zanimo zot pa ti anbon term. Enn ladan ki ti apel Bwarenar, ti gran, preske abandone, mal-okipe; bann touf pie ek brousay ti pe fane partou; so patiraz ti preske sek e so baraz ti andezord konple e ti pe pous dan tou direksion. So propriyeter, Misie Pilkingtonn, ti enn fermie-bourzwa ki ti plis enterese ar lapes ek lasas. Lot kote ti ena TrapTou, enn ti laferm ki ti bienzere. So propriyeter, Misie Frederik, ti for dan biznes e ti toultan pe pourswiv lezot. Laenn ant sa de la ti telman for ki zot pa ti fouti tom dakor mem kan zot ti pe defonn enn mem lentere.

Me toulede ti per Revolision dan Baz Zanimo e zot ti pe fer tou pou anpes zot zanimo kontamine e gagn niouz lor lavi dan sa nouvo baz la. Okoumansman zot ti fer kwar ki zot ti trouv sa komik ki ban zanimo kapav diriz enn laferm. Dan detrwa zour tou ti pou revinn normal. Zot ti pe fann rimer ki dan Baz Jonns (zot ti refiz so nouvo nom) bann zanimo ti pe lager ant zot e ki biento zot ti pou mordefen. Me amizir letan ti pe pase e Baz Zanimo ti pe tini ferm, Frederik ek Pilkingtonn ti oblize sanz refren. Zot ti koumans rakonte kimanier imoralite, dekadans ek degradasion ti pe fer firer dan laferm modi. Zanimo ti pe manz zanimo; seki for ti pe tortir seki feb ar fer sofe dan labrez laforz; orzi ti ranplas respe. Ala ki arive kan nepli respekte lalwa natirel!

Zistwar Frederik-Pilkingtonn pa ti pe tro morde parski ti ena osi so kontrer ki ti pe sirkile: ti ena enn plas merveye kot imen ti finn perdi plas, kot zanimo ti finn pran zot desten dan zot lame. Apre enpe letan lespri revolision ti koumans fane enpe partou. Toro nepli ti ekout lord; mouton ti defons baraz pou al manz zenn pous dan potaze; vas ti pe devir seo dile; lisien lasas ti refiz res dan zot lanklo. Partou-partou ti pe tann zanimo sant 'Zanimo Nou Pei'. Sante la ti fane partou kouma lafime dan divan. Bann imen ti pe grense sak fwa zot ti pe tann sa sante la mem si zot ti pe dir ki sante la ti ridikil. Zis toke, zot ti dir, ti kapav pans enn zafer koumsa. Represion ti koumanse. Si ti may enn zanimo pe sant sa sante la, li ti gagn kout fwet. Malgre represion, ankor plis zanimo ti pe sant li. Toutrel ti sifle li lor lerb; pizon ti roukoul li lor twatir; ti tann li dan laforz malgre tapaz; mem laklos legliz ti aprann so ler. Bann imen ti pe tranble ler zot ti pe tann sa sante la parski li ti pe anons lafen zot rengn.

Dan koumansman Oktob, apre rekolt may, kan ti pe prepar janta pou kraz may, enn group enportan pizon ti vinn poz dan lakour Baz Zanimo ar move nouvel. Jonns ek so bann travayer ede par detrwa zom Frederik ek Pilkingtonn ti pe anvair Baz Zanimo. Zot ti pe mont lamonte lale dan direksion laferm. Bann zom ti pe sarye gro baton e Jonns ti pe mars divan-divan ar so fizi. Lager ti deklare.

Sa ti inevitab. Bann zanimo ti pare. Boulkoton ki ti etidie taktik militer Zil Sezar dan enn vie

liv, ti pare pou fer fas. Lor vites li ti donn bann enstriksion e san tarde bann zanimo ti lor baz. Ler bann imen ti apros bann batiman, Boulkoton ti lans premie atak. Trannsenk pizon ti anvoul lot latet ennmi e ti devid zot entesten. Lelamem bann lezwa ki ti pe kasiet deryer banbou, ti fons lor zot, ti mord zot mole. Me sa li ti zis enn tipti manev pou detourn latansion parski bien vit bann zom ti servi zot baton pou met sime kler. Boulkoton ti lans so dezien atak. Miryel, Benzamen, bann mouton ek Boulkoton divan-divan ti fons lor ennmi e ti donn zot koutet ek koutpie partou kote. Benzamen ti vire e ar so de lapat deryer li ti fou zot enn bon rakle. Me bann zom ar zot baton ek zot gro bogi ti refiz defet. Enn kou san atann, Boulkoton ti larg enn kriye spesial ki ti enn signal pou rekile. Bann zanimo ti pran sime lakour laferm.

Ennmi ti kriye laviktwar parski pou zot bann zanimo ti pe sove. Zot ti koumans fons andezord. Samem ti plan Boulkoton. Kouma bann zom la ti ariv dan lakour, bann seval, bann vas ek bann lezot koson ki ti pe kasiet dan lekiri vas, ti sorti deryer zot e ti blok zot sime. Lerla Boulkoton ti donn signal atak. Li li ti fons drwat lor Jonns. Ler Jonns ti trouv sa li ti lev so fize, vize e tire. Bal fane ti bles ledou Boulkoton e ti touy enn mouton. San perdi letan Boulkoton ti zet tou so pwa lor Jonns ki ti perdi lekilib e ti tom lor enn ta fimie e anmemtan so fizi ti voltize. Me pli zoli ki tou se travay Boxer. Li ti dibout lor so lapat deryer e so lapat divan arme ar sabo fer ti pe fer enn masak. Ar so premie kou lor latet, li ti avoy enn zenes Bwarenar plot dan labou. Sa ti fer bann ennmi pet dan kalson. "Bago bayon!" zot ti kriye. Dir ou lipie ti pe bat dan mole. Avan lizie bat de fwa, bann zom ti pe bourbrit e bann zanimo ti pe lasas zot ar koutkorn, koutlapat e koutlamaswar. Tou bann zanimo ti regle zot kont dan zot prop fason. Mem sat ti rod so bout. Depi twatir, li ti fransi lor enn gardien bef e ti plonz so grif dan so likou. Fale ti tann li kriye. Kan zot ti gagn enn ti sans pou sove, zot ti profite, sot baryer, al lor gran sime. Bann lezwa ti manz ar zot ziska zot ti disparet net. Zot ti for lor mord mole.

Tou bann zom, exepte enn, ti fini boure. Dan lakour laferm, Boxer ti pe sey, ar so lapat, retourn lekor zenes Bwarenar, ki ti anba ar so figir dan labou. Garson la pa ti pe bouze.

"Mo finn touy li," Boxer ti pe dir ar enn lavwa tris. "Mo pa ti 'le fer sa. Mo ti bliye ki mo ti ena sabo anfer. Kisannla pou kwar mwa ler mo dir mo pa finn fer sa par expre?"

"Peyna plas pou santiman, kamarad!" Boulkoton ti kriye. Blesir lor so ledou ti pe segne. "Realite lager! Enn imen li bon zis kan li dan tom!"

"Mo pa 'le touy person, ni mem enn imen," Boxer ti repete. So lizie ti ranpli ar larm.

"Kot Moli?" kikenn ti dimande.

Moli pa ti la. Tou zanimo ti per ki bann imen ti finn fer li ditou ou mem ti kidnap li. Me alafen ti trouv li dan so stal ar so latet kasiet dan enn ta lerb sek. Kouma li ti tann kout fizi Jonns, li ti fonn. Ler bann zanimo ti retourne apre ki zot ti retrouv Moli, zot ti dekouver ki zenes Bwarenar ti disparet. Li ti zis gagn enn kou ki ti fer li perdi konesans.

Bann zanimo ti rasanble. Zot ti extra exite e sakenn ti pe rakont so explwa for-for. Ti organiz enn evennman lor vites. Ti lev pavyon, sant 'Zanimo Nou Pei' plizier fwa; ti anter mouton ki ti mor dan lager e lor so tom ti plant enn pie friyapen. Kot so tom Boulkoton ti fer enn diskour pou dir ki zanimo bizen pare pou mor pou Baz Zanimo, si nesaser.

Tou zanimo ti dakor pou kree enn dekorasion militer spesial, "Zanimo Ero, Premie Klas" e ti donn sa meday la Boulkoton ek Boxer. Ti fer meday la ar bout bronz (ti ena enn ta dan godon). Bann dekore ti gagn drwa met li Dimans ek konze piblik. Ti ena osi meday "Zanimo Ero, Deziem Klas" ki ti donn mouton mor.

Ti ena bel diskision lor nom ki ti pou donn batay ki zanimo ti fek gagne e ti finalman decide pou apel li Batay Lekiri Vas parski se laba ki ti ena moman desizif ki ti donn laviktwar. Zot ti

trouv fizi Jonns dan labou e zot ti kone ki dan grannkaz ti ena enn bwat bal. Zot ti decide pou plas fizi la kot lipie Lemapavyon koumadir artilri defans e pou tir kout bal de fwa par an – le douz Oktob pou laniverser Batay Lekiri Vas e ekinox lete pou laniverser Revolision.

SAPIT 5

Amizir liver avanse, Moli ti pe donn boukou traka. Toulegramaten li ti anretar dan travay e so sel exkiz se ki so lipie ti may dan dra. Li ti pe toultan plengne ki li ti pe gagn douler partou. Pourtan so lapeti ti exselan. Li ti pe servi sak ti pretex pou al kot basen dilo e la li ti pou admir so prop reflexion dan dilo. Me ti ena koze pli serye. Enn zour ti trouv Moli pe mars-marse dan lakour san problem; li ti pe balans-balans so long lake pandan ki li ti pe griyot enn bren lerb. Tref ti al koz ar li dan enn kwen.

“Moli, mo ena enn zafer serye pou koz ar twa. Gramaten mo ti trouv twa pe get lot kote baraz ki sapar Baz Zanim ar Bwarenar. Lot kote ti ena enn zom Pilkingtonn. Mem mo ti enpe lwen, mo sir mo ti trouv li pe koz ar twa e to ti pe les li kares to mizo. Ki to pe fer Moli?”

“Pa vre! Zame sa ti arive. Manti sa.” Moli ti fer sanblan li pe plore. Li ti pe lev so lapat e tap li lor later.

“Moli, get mwa dan mo lizie. Eski to kapav donn mwa to parol-doner ki li pa ti pe kares to mizo?”

“Manti sa!” Moli ti repete. Li ti pe get enn kote e san dir plis li ti galoupe ale.

Tref ti soupsonn kiksoz. San dir personn nanye, li ti al dan stal Moli e ler li ti fouy dan lapay ar so sabo, li ti trouv plizier morso disik ek plizie pake riban kouler.

Trwa zour pli tar Moli ti disparet. Pandan plizier semenn pa ti tann nanye lor li ziska ki bann pizon ti raporte ki zot ti trouv Moli atle ar enn karyol. Karyol la ti divan enn tavern. Enn gradoub, propriyeter tavern ti pe kares li e ti pe donn li disik pou manze. So krinier ti bien koupe e ti ena enn riban rouz lor so fron. Klerman li ti pe gagn li bonn. Bann zanim ti prefer bliye so lekzistans.

An Zanvie ti ena bien move letan. Later ti vinn red kouma ros e travay dan karo ti enposib. Ti ena boukou renion dan langar e bann koson ti pe fer plan pou prosen sezon. Tou zanim ti aksepte ki bann koson ti ena lentelizans pou decide ki bon pou Baz Zanim me tou desizion ti bizen ratifie par enn vot mazoriter. Sa ti pou enn solision akseptab si pa ti ena enn konfli permanan ant Boulkoton ek Napoleon. Sa de la zame ti dakor e zot ti for dan rod lipou poul. Si enn ti dir bizen plant lakasia, lotla ti pou dir bizen plant kanpes; si enn propoze pou plant lisou, lotla ti pou dir ki pomdeter meyer. Sakenn ti ena so prop disip ek fann e souvan bann deba ti vinn violan. Souvan Boulkoton ti pe gagn mazorite parski li ti enn extra bon orater me lor marday ek magouy Napoleon ti enn siperjak. So popilarite ti gran parmi bann mouton. Sak fwa ki Boulkoton ti pe devlop enn pwen enportan, bann mouton ti pou baabaa zot slogan prefere, “Kat lapat bon, de lapat move”. Boulkoton ti etidie bann vie revi specialize kouma “Laferm Modern”. Li ti prepar boukou plan pou ameliorasion prodiksion ek lavi lor laferm. Li ti konn boukou zafer lor drenaz later, lor ramasaz lerb pou letan dir, lor resiklaz ordir; li ti organiz manier bann zanim ti kapav servi zot exkreman pou fertiliz later san fer okenn gaspiyaz. Napoleon pa ti propoz nanye; li ti zis pas bann komanter negatif. Li ti pe atann so ler vini. Me zot konfli ti vinn vreman feros ler ti ena sizestion pou konstrir enn batiman eolienn.

Dan patiraz, pa tro lwen ar bann batiman laferm, ti ena enn ti kolinn ki ti landrwa pli ot lor laferm. Boulkoton ti anonse ki sa landrwa la ti ideal pou konstrir enn eolienn pou prodir elektrisite pou donn ekleraz ek sofaz aniver. Ti pou kapav osi servi elektrisite pou fer bann

diferan masinn marse kouma masinn koup dibwa, masinn koup lerb, masinn tir dile vas ets. Bann zanimo zame ti tann bann zafer koumsa parski laferm Jonns ti arkaik. Boulkoton ti rakont zot kouma bann masinn ti pou fer travay dir pandan ki bann zanimo ti pou relax e servi zot letan lib pou devlop zot lespri atraver lir, ekrir ek diskision serye.

Detrwa semenn pli tar plan eolienn ti pare. Boulkoton ti etidie plizier liv pou prepar sa plan la. Li ti servi enn landrwa ki ti ena enn planse poli lor ki li ti desinn so plan. Li ti pas boukou letan dan sa plas la pou etidie e pou desinn plan eolienn. So travay ti donn li boukou satisfaksion. Li ti enn plan bien konplike ar enn ta manivel ek langrenaz ki ti kouver omwen lamwatie sirfas lasam la. Bann zanimo ti extra enpresione mem si zot pa ti konpran nanye. Zis Napoleon ki ti bat karte net. Li ti kont. Me enn zour, antret li ti al get plan la; li ti bien ekzaminn li, pran not tou detay. Lerla li ti lev enn lapat, pipi lor plan le e li ti sorti san dir enn sel mo.

Lor eolienn Baz Zanimo ti kas ande. Boulkoton ti konsian ki sa louvraz la ti pou bien difisil. Ti pou bizen sarye ros depi lwen pou ranz miray; ti bizen ranz lavwal pou may divan ki ti pou fer moulenavan tourne; anplis ti pou bizen dinamo ek bann kab. Boulkoton pa ti pe dir kot pou gagn tousa. Li ti ensiste ki eolienn ti pou operasionel dan enn an. Apartir sa moman la, bann zanimo ti pou travay zis trwa zour par semenn. Pou Nopoleon, prodiksion alimanter ki ti priyorite e si perdi letan, bann zanimo ti pou mordefen. Ti ena de blok politik: bann Boulkotonis ki ti pe kriye, "Vot Boulkoton pou trwa zour travay" e bann Napoleonien ki ti pe kriye, "Vot Napoleon pou plen gardmanze". Benzamen tousel pa ti dan okenn kan. Li ti refiz kwar ki dan lavenir ti pou ena plis manze ousa mwens travay. Eolienn pa ti pou sanz nanye. Lavi ti pou kontinie e, ar letan, li ti pou vinn pir.

Apart dispit lor eolienn, ti ena osi kestion defans Baz Zanimo. Tou zanimo ti konsian ki malgre zot defet dan Batay Lekiri Vas, bann imen ti pou resej pran kontrol pou donn pouvwar Misie Jonns sirtou ki depi enn tan ti ena boukou moulougandaz lor bann diferan laferm parski nouvel defet imen ti pe fane partou. Ankor enn fwa Boulkoton ek Napoleon ti dan de kan opoze. Dapre Napoleon, ti bizen aste zarm e aprann servi zot. Dapre Boulkoton, ti bizen avoy boukou plis pizon pou fer mekontantman grandi dan tou bann laferm. Enn ti pe dir ki si zot pa kapav defann zot baz zot pou perdi pouvwar; lotla ti pe dir ki si revolision fane partou, pa pou mem bizen defann Baz Zanimo. Bann zanimo ti pe ekout toulede me zot pa ti pe fouti deside kisannla ti ena rezo. Zot ti toultan foul dakor ar orater ki ti pe koze.

Anfen plan eolienn Boulkoton ti konplete. Dan Miting Dimans ki ti swiv, ti pou pran desizion par enn vot. Kan tou zanimo ti fini rasanble, Boulkoton ti koumans koze e li ti donn bann rezon kifer eolienn ti nesaser. Tanzantan bann mouton ti pe deranz li ar baabaa stupid. Apre se Napoleon ki ti pran laparol. Pou li eolienn ti enn lide fos; enn ta gonaz. Li ti konsey tou zanimo vot kont. Li ti koz anviron trant segonn e li pa ti paret enterese ar enpak so diskour. Boulkoton ti rebran laparol; ti fer bann mouton aret fer tapaz e li ti fer enn long diskour lor bienfe eolienn. Bann zanimo ki ti divize fifti-fifti avan, aster ti pe soutenir mosion Boulkoton. Li ti dekrir enn lavi dous san problem grasa elektrisite. So limazinasion ti sarye li net. Li ti kit masinn koup dibwa ousa koup lerb. Li ti pe koz masinn elektrik pou labour later, pou fer lakoup, pou ramas kann, ramas lerb, fuy pomdeter; elektrisite dan stal pou donn ekleraz, sof dilo, donn sofaz kan liver donn bal. Ler li ti fini so diskour, li ti kler ki tou zanimo ti pou vot pour. Lerlamem Napoleon ti dibout, ti get Boulkoton dan kwen lizie e ti larg enn kriye persan ki zame okenn zanimo pa ti deza tande avan.

Lerla ti ena enn tapaz grogne terifian deor. Deswit nef lisien enorm ar kolie dekore ar tiboul bronz ti debark dan langar. Zot ti fons drwat lor Boulkoton ki ti avanse atan pou evit lamaswar sa bann mons la. Boulkoton ti tire atout vites e bann lisien feros ti pe galoup deryer li. Bann lezot zanimo ti paralize ar lafreyer. Zot zis ti kapav diboute, gete. Boulkoton ti travers patiraz e bann lisien araze la ti pre ar li. Enn kou li ti glise. Pou tou zanimo sa ti so lamor me

li ti releve atan. Bann lisien la ti preske zwenn li e enn ladan ti pre pou mord so lake me Boulkoton ti ris li atan. Li ti fer enn dernie sprint, ti pas par enn trou dan baraz e se dernie fwa ki ti trouv li dan Baz Zanimò.

Lalang amare, terer dan leker, bann zanimo ti retourn trankilman dan langar. Enpe pli tar bann lisien la ti galoupe retourne. Okoumansman okenn zanimo pa ti kapav devine kot zot ti sorti me bien vit ti gagn so repons: rapel nef ti toutou ki Jesi ek Fler Mov ti met ba e ki Napoleon ti pran pou okip zot ledikasion personelman? Mem si zot pa ti ankor vinn gran net, zot ti enorm e zot ti paret feros kouma loulou araze. Zot ti dibout koste ar Napoleon. Zot ti pe balans zot lake parey kouma lezot lisien ti pe balans zot lake dan prezans Misie Jonns.

Napoleon ek bann lisien ti mont lor podiom kot Bonom Mazor ti fer so diskour. Li ti anonse ki apartir sa moman la nepli pou ena Miting Dimans. Gaspiyaz, li ti dir. Aster tou bann problem ti pou regle par enn komite koson sou so prezidans. Zot pou zwenn anprive ek zot pou kominik bann desizion ar lezot zanimo. Dan Dimans gramaten bann zanimo ti pou bizen prezan dan lasanble pou salie pavyon, sant 'Zanimò Nou Pei', e answit gagn enstriksion pou travay lasemenn. Nepli ti pou ena okenn deba.

Malgre sok ki zot ti gagne ar expilsion Boulkoton, sa nouvo dekre la ti fatig latet bann zanimo. Plizier parmi zot ti pou proteste si zot ti gagn bon argiman. Mem Boxer ti montre bann sign ki li ti malalez. Li ti dres so zorey, ti sakouy krinier lor so fron plizier fwa, ti sey organiz so lespri; finalman li ti prefer abandone. Ti ena parmi bann koson detrwa ki ti for lor koze. Kat ti koson dan premie ranze ti kriye for zot mekontantman; ansam zot ti diboute e ti koumans koze. San perdi letan, bann lisien ki ti pe asiz otour Napoleon ti grogn enn grogne menasan. Bann ti koson ti res trankil deswit e ti al asiz dan zot plas. Toutswit bann mouton ti koumans zot refren, "Kat lapat bon, de lapat move" pandan kenz minit e sa ti anpes lezot diskite.

Enpe pli tar, Tronpet ti fer letour laferm pou explik nesessite nouvo aranzman.

"Kamarad," li ti dir, "mo espere ki zot tou isi apresie sakrifis ki Kamarad Napoleon pe fer. Li pe met lor so zepol responsabilite adisionel. Zot kwar li fer sa par plezir? Non, kamarad. Peyna plezir ladan. Ena transpirasion ek ankor transpirasion. Kamarad Napoleon kwar dan egalite tou zanimo me bizen rekonet ki parfwa zot fer erer. Bizen anpes erer. Kouma pou anpes sa? Li pran fardo la, li met lor so prop zepol. Nou sipoze ki zot ti desid pou mars ar Boulkoton ek so bann lide fouka. Ki ti pou arive? Zot ti pou mars ar enn kriminel."

"Me li ti lite ar kouraz dan Batay Lekiri Vas," enn lavwa ti kriye.

"Zis kouraz pa ase," Tronpet ti azoute. "Lwayote ek obeisans plis enportan. Enn zour zot pou realize ki nou pe tro ekzazer kontribision Boulkoton dan Batay Lekiri Vas. Disiplinn, kamarad! Di si plinn, sa ki nou bizen. Disiplinn san okenn febles, samem modord zordi. Enn fopa e enmi vir nou anbalao. Zot anvì Jonns revini?"

Sa ti enn argiman koulou. Okenn zanimo pa ti 'le retour Jonns. Si deba Dimans kapav fer li retourne, preferab aboli li. Boxer ki ti pe rod trouv kler dan tousa ti anfen dekouver lalimier. Li ti dir, "Si Kamarad Napoleon dir sa, li bizen ena rezon." Apartir sa zour la li ti adopte enn nouvo teorem, "Napoleon kone ki li fer." Li ti osi adopte so prop rezolision: "Mo pou travay pli dir."

Letansa letan ti vinn pli bon e travay dan karo ti kapav koumanse. Kouma landrwa kot Boulkoton ti fer so plan eolienn ti barikade, tou zanimo ti panse ki ar letan plan la ti efase. Sak Dimans gramaten, 10 er, bann zanimo ti pe zwenn dan langar pou gagn zot latas pou enn semenn. Ti deter lekor Bonom Mazor e so krann ki ti vinn prop ti plase lor enn biyo kot lipie Lemapavyon akote fizi. Apre ki ti finn lev pavyon, bann zanimo ti bizen mars divan krann la ar foul respe avan zot rant dan langar. Zot nepli ti pe asiz ansam kouma avan. Napoleon,

Tronpet ek enn trwaziem koson ki ti apel Tikalite – exper lor ekrir poem ek konpoz lamizik – ti asiz divan lor podiom; nef lisien ti form enn demiserk otour zot; lezot koson ti asiz deryer zot. Lezot zanimo ti asiz anba lor sali vizavi zot. Napoleon ti lir bann enstriksion pou lasemenn ar enn lavwa militer sek. Apre ti sant 'Zanimo Nou Pei' enn sel fwa e lerla lafoul ti disperse.

Trwaziem semenn apre expilsion Boulkoton, bann zanimo ti gagn enn sok. Napoleon ti anonse ki ti bizen koumans konstruksion eolienn. Li pa ti donn okenn rezon. Li ti zis dir zot ki zot tou ti bizen pare pou fer travay extra ki extra dir. Ti bizen fer sakrifis. Akoz sa ti pou bizen diminie rasion manze. Bann plan pou eolienn ti fini prepare; enn komite spesial ti fer sa travay la. Bann konstruksion ek lezot ameliorasion ti pou pran de banane.

Sa Dimans tanto la, Tronpet ti explik bann lezot zanimo an prive ki anverite zame Napoleon ti kont eolienn. Anfet Boulkoton ti koken plan ki Napoleon ti prepare. Sa proze la ti ne dan latet Napoleon. Enn zanimo ti dimande kifer Napoleon ki atak proze la ar otan violans. Tronpet ti pran enn poz renar rize. Sa ti montre entelizans Napoleon. Li ti bizen fer sa pou debaras Boulkoton ki ti enn eleman negatif ek danzere. Aster ki Boulkoton nepli la, travay kapav koumanse san mikmak. Samem ti apel taktik. "Taktik, kamarad! Taktik!" Li ti pe sot-sote agos-adrwat, fwet-fwet so ti lake. So manier riye ti montre ki li ti fier so sikse. Bann zanimo pa ti tro konpran ki ti vedir 'taktik' me manier koze Tronpet ti enpresionan. Trwa lisien ki ti pe grogne ar menas ti plis enpresionan ankor. Ti preferab aksepte explikasion Tronpet san poz kestion.

SAPIT 6

Sa lane la, bann zanimo ti travay kouma esklav me zot ti kontan seki zot ti pe fer. Zot pa ti refiz fer sakrifis parski zot ti pe travay pou zotmem, pou zot zanfan e pa ti ena bann imen profiter ki ti pe bwar disan lezot.

Pandan preske enn an zot ti pe travay swasant er par semenn e an Out, Napoleon ti fer kone ki ti pou bizen travay Dimans tanto 'si. Sa travay la, li ti pou strikteman volonter me, seki refize, pou gagn demi-porsion rasion manze. Malgre sa ti ena serten travay ki zanimo pa ti pe kapav fer. Lakoup ti mwen bon ki lane presedan e de karo kot ti bizen plant pomdeter ek maniok ti res abandone parski travay fouy later ek binn later pa ti fer. Ti bien kler ki liver ki ti pe vini ti pou extra difisil.

Konstruksion batiman eolienn ti pe kre boukou problem. Ti ena enn karyer bazalt lor laferm e dan enn depandans ti ena enn stok siman ek disab. Me bann zanimo pa ti kone kouma pou pou tay bann ros pou ranz miray. Ti bizen servi teti ek lapens e pou servi sa ti bizen kapav dibout lor lapat deryer ki zanimo pa ti konn fer. Apre plizier semenn zefor dan vid kikenn ti gagn enn lide extra: servi lafors gravite. Dan karyer la ti ena bann gro-gro ros ki pa ti pou kapav servi kouma zot ti ete. Ti bizen kas zot an tibout. Pou fer sa tou bann zanimo ti bizen marye pike (mem bann koson parfwa ti bizen donn koudme) pou ris gro ros ziska latet karyer e lerla larg li lor lapant, les li roule, al kraze anba. Konpare ar sa, sarye bann bout ros ti enn gajak. Bann seval ti ris saret ranpli ar ros; sak mouton ti ris so ti ros; mem Miryel ek Benzamem ti atas zot lekor ar enn vie saret pou amenn zot blok. Ver lafen lete ti ena ase ros pou ki travay ti kapav koumanse sou kontrol bann koson, bien sir.

Louvraz la ti difisil e ti pran boukou letan. Souvan li ti pran zot enn zourne net pou ris enn gro ros lao e parfwa ler ti larg li, li ti desann priz e ti res antie anba. Pa ti pou ena okenn progres san Boxer. Par li tousel, li ti ena otan lafors ki tou lezot zanimo met ansam. Kan enn gro ros ti koumans glise e ti menas pou ris tou bann zanimo dan ladesant, zis Boxer ki ti kapav tini ros la e anpes enn masak. Ti enn spektak extra get li ris sa ros la lor lamonte pous par pous, parfwa souf koupe, lekor kouver ar transpirasion e so sabo pe agrip ar later. Parfwa Tref ti

konsey li fer atansion me Boxer ti ekout zis so prop lespri ek so de proverb: 'Napoleon kone ki li fer' e 'Mo pou travay pli dir'. Li ti diman so kok sante 45 minit pli boner olie 30 minit. Kan li ti ena enpe letan lib – enn zafer bien rar – li ti al sers bann bout ros, ris zot ziska sayt batiman eolienn san led personn.

Bann zanimo pa ti tro dan pens pandan lete malgre ki travay ti extra dir. Mem si zot pa ti gagn plis manze ki dan lepok Jonns, zot pa ti pe gagn mwens. Zot ti pe travay pou nourri zotmem. Pa ti nesese nourri lever senk imen. Sa ti ase pou zot pou aksepte zot difikilte. Anzeneral bann zanimo ti plis prodiktif ek efisian ki imen. Kan ti pe aras move lerb, zanimo ti fer enn louvraz pli prop ki imen. Parski bann zanimo pa ti pe koken manze pa ti nesese met fenning ek laport separasion ant patiraz ek later pou kiltivasion. Sa ti reprezant enn gran lekonomi letan ek materyo. Me amizir letan pase, boukou kiksoz ti koumans manke. Ti bizen bann zafer ki pa ti kapav prodwir dan laferm kouma petrol, koulou, lafisel, manze-lisien, fer pou sabo seval. Pli tar ti pou bizen lagren pou seme ek fertilizan artifisiel apart zoutiyaz ek masinnri pou batiman eolienn. Personn pa ti kone kouma pou gagn tousa.

Enn Dimans gramaten, kan bann zanimo ti reyni pou resevwar zot latas pou lasemenn, Napoleon ti anons enn nouvo politik. Apartir sa zour la Baz Zanimo ti pou fer komers ar bann laferm vwazen pa pou fer profi me pou aste lekipman ek marsandiz nesese pou zot devlopman. Konstriksion batiman eolienn li ti enn priyorite e so bezwen ti plis priyoriter ki nenport ki zafer. Li ti pe fer enn diil pou vann lerb ki zanimo manze, tou rekolt dible sa lane la, e si nesese ti pou vann dizef ki ti angrann-demann dan bazar. Napoleon ti dir ar lafors ki bann poul ti bizen aksepte fer sa sakrifis la parski sa ti pou zot kontribision pou ki proze eolienn materyalize.

Ankor enn fwa bann zanimo ti malalez. Eski pa ti deside ki pa ti pou fer okenn tranzaksion ar imen, pa ti pou fer komers ar zot, pa ti pou servi lamone? Bann zanimo ti rapel ou plito zot ti kvar ki zot ti rapel. Kat ti koson ki ti proteste kan Napoleon ti aboli Miting Dimans ti relev zot lavwa bien timidman me grogne lisien ti ferm zot labous. Deswit bann mouton ti larg zot refren, "Kat lapat bon, de lapat move". Malez ti fonn. Napoleon ti lev so lapat divan pou dir lasanble res trankil. Lerla li ti enform zot ki li ti finn okip tou personelman. Bann zanimo pa ti pou bizen ena kontak ar imen. Sa li pa ti fezab. Li ti prefer met tou fardo lor so prop zepol. Ti ena enn avwe, Misie Triyanger, ki ti pou azir kouma bayan ant Baz Zanimo ek leres lemonn. Sak Lendi gramaten li ti pou vinn lor laferm pou pran bann enstriksion ar Napoleon ki ti klotir renion ar "Viv Baz Zanimo!" Apre 'Zanimo Nou Pei' lafoul ti disperse.

Pli tar Tronpet ti fer letour pou explike ki zame pa ti finn ena enn rezolision kont komers ar imen ousa kont servi lamone dan tranzaksion. Sa ti fos net. Sirman ti enn sa bann mansonz ki Boulkoton ti pe fane pou destabiliz Baz Zanimo. Detrwa zanimo pa ti pe gob explikasion Tronpet ki ti azoute, "Eski zot sir ki zot pa ti gagn sa dan enn rev? Dir mwa kot finn ekrir sa!" Kouma pa ti ena okenn tras ekri sa rezolision la, bann zanimo rekalsitran ti finalman aksepte tez Tronpet.

Sak Lendi Misie Triyanger ti vizit Baz Zanimo kouma Napoleon ti deside. Li ti enn ti bonom rize ar long moustas, enn ti avwe nanye ditou me ki ti ase malen pou konpran bien vit ki Baz Zanimo ti pou bien bizen enn bayan-arkanter e ki dan tranzaksion ti pou ena bon paysa. Bann zanimo ti pe yam li delwen me ler zot ti trouv Napoleon lor so kat lapat pe donn lord enn dimoun lor de lapat zot ti extra fier, sitan fier ki finalman zot ti aksepte aranzman la. Zot relasion ar imen ti pe vinn mwens ostil. Me bann imen zot laenn pou Baz Zanimo pa ti diminie. Okontrre. Plis Baz Zanimo ti pe propere, plis zot ti air li. Sak imen ti sir ki biento laferm la ti pou met fayit e ki eolienn ti pou enn fiasko. Zot ti pe zwenn dan tavern e zot ti pe prouve nwar lor blan ek blan lor nwar ki batiman eolienn la ti pou grene e si li pa ti grene li pa ti pou marse. Me malgre zot, zot ti oblize rekonet ki bann zanimo ti pe roul zot biznes

bien. Enn sign kler sa sanzman la se ki zot nepli ti pe apel laferm la Baz Jonns me Baz Zanimu. Anplis zot ti aret soutenir Jonns ki finalman ti kit landrwa la pou al viv enn lot plas. Apart ar Misie Triyanger, pa ti ena okenn tranzaksion ar imen me rimer ti pe sirkile ki Napoleon ti pe prepar enn diil swa ar Frederik, swa ar Pilkingtonn me zame ar toulede anmemtan.

Apepre mem lepok, bann koson ti al viv dan grannkaz. Bann zanimu ti rapel vagman enn rezolision kont sa. Me ti bien fasil pou Tronpet pou prouv zot ki zot ti dan erer. Bann koson ti pe travay dir, zotmem ti servo Baz Zanimu. Zot ti bizen konfor pou ki zot ti kapav akonpli zot mision. Apre tou, Lider pa kapav viv dan enn maray. Depi enn tan Tronpet ki apel Napoleon 'Lider'. Me ti ena detrwa zanimu ki pa ti tro dakor ki bann koson manze dan lakwizinn, repoze dan salon e dormi lor lili. Pou Boxer pa ti ena problem. "Napoleon kone ki li pe fer." Me Tref ki ti rapel kiksoz kont dormi lor lili, ti al reget Set Komannman. Kouma li ti zis kapav rekonet bann let alfabet, li ti amenn Miryel ar li.

"Miryel, dir mwa si dan Katriyem Komannman pa ena kiksoz ki dir pa gagn drwa dormi lor lili."

Ar boukou difikilte Miryel ti reysi dekod Katriyem Komannman. "Finn ekrire, 'Zanimu pa gagn drwa dormi lor lili ar dra.'"

Drol sa! Tref pa ti pe rapel ditou ki ti mansionn dra dan Katriyem Komannman me pwiske parol la ti ekrire lor miray, ti bizen aksepte. Anmemtan, par sans, Tronpet ti pe pas par la akonpagne ar detrwa lisien e bien vit tou ti rant dan lord.

"Kamarad, mo'nn tann dir ki zot finn aprann ki nou bann koson, nou dormi lor lili dan grannkaz? Enn pese sa? Eski ena lalwa kont sa? Ki ete enn lili? Li enn plas kot enn zanimu dormi. Enn matla lapay dan enn stal, li enn lili sa, si nou get bien. Lalwa li kont dra ki enn envansion imen. Peyna dra lor nou lili. Nou dormi ant de moulton. Bann lili la bien konfortab me pa plis konfortab ki bizen. Nou servo ki fer travoforse bizen kapav repoze. Zot anvi ki kan soley leve nou ankor fatigue e enkapab reponn lapel. Sa ki zot anvi? Zot anvi ki Jonns retourne?"

Bann zanimu ti dir li lor vites ki zot pa ti ole ki Jonns revini. Diskision ti termine. Pli tar kan ti enform zot ki bann koson ti pou leve enn ertan pli tar ki lezot, niouz la ti pase kouma kouto dan diber.

Ler liver ti pe aperse bann zanimu ti fatigue me ere. Zot ti finn gagn enn lane extra difisil e apre lavant lerb ek rekolt dible, manze ti zis pou zis me batiman eolienn ti pe grandi. Sa ti fer bann zanimu bien plezir. Lamwatie konstriksion ti fini fer. Apre lakoup ti ena enn bon peryod letan sek. Bann zanimu ti volonter pou double zefor pou ris ros pou ki miray la vinn enn pie pli ot. Kan ti ena lalinn, Boxer ti al travay aswar pandan enn ou de ertan. Kan zot ti lib, bann zanimu ti mars otour batiman ankonstriksion pou admir so solidite; so miray ti drwat-drwat, kare-kare. Zot pa ti 'le kwar ki zot ti reysi ranz sa mervey la. Zis Benzamen ki ti gard so kalm e li ti zis dir ki bourik ti viv lontan.

An Novam ti ena move letan. Travay ti bizen arete akoz lapli ti pe anpes bat beton. Enn swar, rafal ti telman for ki bann batiman ti tranble e boukou bardo ti anvole. Bann poul zot somey ti kase dan lafreyer total parski zot ti reve, zot tou, ki ti ena kout fizi. Gramaten ler zot ti sorti, zot ti trouve ki Lemapavyon ti tonbe, enn pie dan verze ti derasine net. Ti ena enn gran kriye dezespar ki ti sorti dan lagorz sak zanimu. Zot pa ti 'le kwar zot lizie: batiman eolienn ti vinn enn mel ros.

Zot tou ti fons drwat ver sayt la. Mem Napoleon ki zame ti prese, ki koumans galoupe divan-divan. Wi, tou zot travay ti tom plat e bann ros miray ti fane partou. Enkapab koze, zot nek ti pe fixe zot moniman anrwin. Napoleon ti pe ale-vini, renifle teren. So lake ti drese e ti pe

bouz-bouze. Sa ti enn sign ki so servo ti pe travay for-for. Enn kou li ti arete net koumadir li ti finn dekouver enn zafer enportan.

“Kamarad,” li ti koze dan enn lavwa kalm, “zot kone kisannla responsab sa krim la? Zot konn sa ennmi finn vini dan nwar pou detrir nou travay? BOULKOTON!” li ti kriye ar tapaz loraz. “Boulkoton koupab! Li finn vinn vanze parski nou finn expilse li, sal tret la. Li finn kraz zefor enn an travay. Mo dekret lapenn kapital pou Boulkoton. 'Meday Zanimò Ero, Deziem klas' ek 24 liv pom pou sak zanimo ki permet so kaptir; 48 liv pom pou seki kaptir li vivan.”

Bann zanimo ti extra soke par sa nouvel la. Personn pa ti atann ki Boulkoton ti kapav fer enn zafer koumsa. Enn vag koler ti traverse e bann diferan zanimo ti pe fer lespri travay kouma ti pou may li si li ti retourne. Pa ti tarde pou dekouver tras lapat koson lor lerb pre kot kolinn. Ti ena tras lor enn ti distans dan direksion trou dan baraz separasion. Napoleon ti renifle tras la e li ti decide ki sir-sir sa ti tras lapat Boulkoton. Pa ti ena dout. Boulkoton ti vinn depi laferm Bwarenar.

“Peyna letan pou perdi, kamarad,” Napoleon ti kriye kan ti finn fini ekzaminn bann tras. “Ena louvraz serye pou fer. Toutswit nou pe rekoumans konstruksion batiman eolienn e nanye pa pou fer nou kile: ni liver, ni soley, ni lapli. Sal sal tret la pou konpran ki li pa pou kapav kal nou lelan. Plan pa pou sanze; nou pou manz ar li ziska travay la fini. Anavan kamarad! Viv eolienn! Viv Baz Zanimò!”

SAPIT 7

Sa lane la, liver ti bien move me malgre sa, bann zanimo ti pe fer zot bes pou terminn konstruksion atan parski bann groker deor ti pe priye pou ki maler arive.

Pou mok bann zanimo, bann imen ti pe dir ki li pa ti vre ki se Boulkoton ki ti detrir batiman eolienn; batiman eolienn ti grene parski miray pa ti ase epe. Bann zanimo ti sir ki sa koze la ti fos me par prekosion ti ena enn desizion pou double epeser miray la. Donk ti bizen plis materyo ek plis travay. Kan letan ti lapli-lapli travay ti arete; zis kan ti sek ki ti kapav fer travay avanse. Lavi bann zanimo ti bien amer. Lespwar ti bien mens; zot ti malnouri e zot ti pe gagn fre. Zis Boxer ek Tref ti gard moral ot. Tronpet ti pe fer bann zoli diskour lor lazwa dan devwar ek dinite dan travay me se lekzanp Boxer ki ti enspir lezot. “Mo pou travay pli dir!” li ti kontinie dir.

An Zanvie manze ti koumans manke. Rasion may ti diminie e ti ena enn lanons ki ti pou konpans rediksion la par enn rasion extra pomdeter me akoz move tan pomdeter ti pouri dan later. Parfwa ti ena zis lapay ek rasinn pou manze. Lafaminn ti pe borde.

Li ti neseseer kasiet sa. Pa ti kapav les bann imen dekouver problem zanimo. Depi problem batiman eolienn bann imen ti pe fann toutsort kalite rimer lor Baz Zanimò. Zot ti pe mordefen; zot ti pe lager ant zot; zot ti pe manz laser zot prosen; zot ti pe touy zot zanfan. Napolen ti kone ki si laverite eklate sa ti pou bien move pou Zanimòism. Li ti desid pou servi Misie Triyanger pou fer vadire tou pe mars korek-korek. Pa ti les li gagn kontak ar zanimo. Zis detrwa mouton bien selekte ti apros li pou dir ant zot, me pou fer li tandé, ki finn ogmant zot rasion kotidien. Anplis Napoleon ti donn lord ranpli bann barik ek gamel manze ar disab ziska bor lao e lor la aroz manze pou donn lenpresion ki bann resipian la ti pe deborde ar manze. Lerla ti envit Misie Triyanger pou vizit stor. Li ti may dan lak parski li ti pe dir tou dimoun ki ti ena plennti-plennti manze dan Baz Zanimò.

Me ver lafen Zanvie, li ti kler ki ti bizen rod enn lot sours nouritir. Pandan lepok dir, pa ti pe trouv Napoleon ki ti res dan grannkaz e bann laport ti veye par bann lisien feros. Sak fwa ki li ti kit so lakaz, li ti adopte enn stil protokoler. Sis lisien ti antour li e si kikenn ti rod koste,

bann lisien ti menas pou morde. Souvan li pa ti prezan dan Miting Dimans e se Tronpet ki ti distribie latas.

Enn Dimans Tronpet ti dir bann poul ki ti vinn ponn zot dizef, ki zot ti pou bizen donn zot dizef. Napoleon ti finn sign enn kontra ar Misie Triyanger pou lavant 400 dizef par semenn. Ar kas ki ti pou gagne ti pou aste manze pou zanimo ziska ki letan ti ameliore e lavi ti revinn normal.

Pa bizen dir, ler bann poul ti tann sa ti ena enn gran mouvman protestasion. Ti deza dir zot ki sa ti kapav vinn nesese me zot ti kwar ki sa ti enposib. Zot ti pe prepare pou kouv zot dizef e zot ti pe dir ki si pran zot dizef se koumadir ti pe touy zot zanfan. Premie fwa depi expilsion Jonns ti ena enn sitiasion ki ti resanble enn rebelyon. Sou lidship trwa zenn poul nwar, bann poul ti deside pou dam pion Napoleon. Zot ti anvole, al poz lor bann travers e ler zot ti ponn zot dizef li ti tonbe, al kraz lor sali. Napoleon ti san pitie. Li ti deside ki bann poul refrakter pa ti pou gagn manze e si kikenn donn zot mem enn lagren may, li ti pou sibir enn pinision ekzanpler: lapenn kapital. Bann lisien ti gagn lord pou reprim dezobeisans. Pandan senk zour bann poul ti tini ferm me apre zot ti kapitile e ti retourn dan zot kazot. Nef poul ti mor. Selon rapor ofisiel zot ti gagn enn move gastro. Triyanger pa ti okouran. Ti livre komann dizef rekta. Vann boutikie ti borde enn fwa par semenn pou pran livrezon.

Pandan sa letan la ti bliye Boulkoton. Ti ena enn rimer ki li ti pe kasiet dan enn bann laferm vwazen; swa dan Bwarenar, swa dan TrapTou. Napoleon sa lepok la ti pe devlop bann meyer relasion ar bann lezot fermie. Dan lakour Baz Zanimo ti ena enn ta dibwa ki ti ramase apre ki ti finn met enn ti danbwa prop dis an oparavan. Ti bon dibwa bwanwar. Triyanger ti konsey Napoleon pou vann li. Misie Pilkingtonn ek Misie Frederik, toulede ti anvi aste dibwa la. Napoleon pa ti pe kapav deside ar kisannla ti pou fer diil la. Enn zafer drol ti pe arive. Kan Napoleon ti pre pou tom dakor ar Frederik ti ena niouz ki Boulkoton ti pe kasiet dan Bwarenar; si li ti pre pou tom dakor ar Pilkingtonn, Boulkoton ti pe kasiet dan TrapTou.

Ver lafen liver ti ena enn nouvel sok. Ti tann dir ki Boulkoton ti pe vizit Baz Zanimo ansekre aswar. Bann zanimo ti telman boulderse ki zot pa ti pe kapav dormi. Dapre rimer, li ti atann marenwar konple pou vinn fer so bakanal: koken may, ranvers seo dile, kraz dizef, mars lor platband, desir lekors bann pie fri. Kan enn zafer ti golmal se Boulkoton ki ti responsab. Enn vit lafnet ti fele? Boulkoton mem sa! Lakle stor ti disparet. Limem sa! Sirman li ti finn zet li dan danpi! Seki ti drol, bann zanimo ti kontinie kwar ki Boulkoton ti responsab mem kan ti trouv lakle la anba enn bal may. Bann vas ti pe rakonte ki aswar dan zot somey, Boulkoton ti vinn tir zot dile. Bann lera ti pe fer dezord parski zot ti pe rod manze. Sirman zot ti konplis Boulkoton.

Napoleon ti dekrete ki ti bizen enn lanket konple lor bann aktivite Boulkoton. Akonpagne par so bann lisien, li ti fer enn enspeksion konple tou bann batiman. Bann lezot zanimo ti pe swiv li lwen deryer pou pa deranz li. Apre detrwa pa, li ti arete, renifle later pou rod tras prezans Boulkoton. Li ti dir zot li ti kapav detekte so prezans ar so nene. Li ti ekzaminn tou bann kwen dan langar, dan lekiri, dan poulaye, dan potaze e partou li ti dekouver tras Boulkoton. Li ti pou met so nene pre ar later, respir enn gran kou e lerla li ti pou kriye ar enn lavwa toner, "Boulkoton! Mo ti kone li ti pas par la. So loder mem sa!" Kouma li ti pronons nom 'Boulkoton' bann lisien kondisone ti pou menase e montre zot kaninn.

Bann zanimo zot leker ti pe bate for-for. Pou zot Boulkoton ti enn lafors envizib ki ti partou e ki ti pe fer zot lavi vinn martir. Tar dan tanto, Tronpet ti konvok tou bann zanimo. So figir ti trakase. Li ti enform zot ki li ti ena nouvel bien grav pou donn zot.

"Kamarad!" li ti kriye for. Komdabitid li ti pe sot-sote adrwat-agos me li ti pli nerve. "Nou finn dekouver enn zafer extraordinier. Boulkoton finn vande ar Frederik, propriyeter TrapTou. Zot pe prepare pou atak nou pou koken nou laferm. Boulkoton pou gid Frederik. Me ena nouvel

pli grav. Nou ti kwar ki Boulkoton ti motive par foligrander ek ambition. Erer kamarad! Erer! Depi koumansman Boulkoton ti pe mars ar Jonns. Ena dokiman pou prouv sa. Aster nou konpran so rol; aster li kler ki li ti fer tou pou fer nou manz feyaz dan Batay Lekiri Vas."

Bann zanimo nepli ti kone ki pou panse. Sa krim la li ti pir ki destriksion batiman eolienn. Zot ti bizen letan pou met enpe lord dan zot lespri parski zot ti pe gagn lenpresion ki Boulkoton ti lite kouma enn solda liberte; li ti pe mars divan-divan; li ti blese me li pa ti aret konbat ennmi. Kimanier li ti kapav pe mars ar Jonns? Mem Boxer ti pe gagn taxion. Li ti asize, met so sabo divan anba li, li ti ferm so lizie e apre enn zefor mazistral, li ti reysi exprim so panse.

"Mo pa dakor!" li ti dir. "Boulkoton ti lite ar kouraz, ti konbat ennmi dan Batay Lekiri Vas. Akoz sa nou ti donn li tit 'Zanimo Ero, Premie Klas.'

"Samem ti nou pli gran erer, kamarad. Aster nou finn realiz sa grasa bann dokiman ki nou finn dekouver. Boulkoton ti fer enn plan pou ris nou dan enn piez."

"Me li ti blese; nou ti trouv so disan pe koule," Boxer ti dir ar lafors.

"Sa ti dan zot plan." Tronpet ti sey explike ki Jonns ti servi so fizi pa pou touye me pou fer enn ti dimal pou permet Boulkoton gagn senpati. "Mo ti kapav donn zot dokiman la pou lir me lekritir sa tret la pa prop. Dapre zot plan ler moman krisial ti vini, Boulkoton ti pou donn lord depoz zarm e lerla Jonns ti pou rebran Baz Zanimo refer li vinn Baz Jonns. Li ti preske reysi e li ti pou reysi si nou Lider eroik, Kamarad Napoleon, pa ti dam so pion. Kan Boulkoton ti dir bann zanimo depoz zarm, sove, Kamarad Napoleon ti fons lor Jonns e ti mord so mole. Li ti kriye, 'Touy sa bann salte imen la!' Zot pa finn bliye sa?" Tronpet ti deklame e kouma so ti ete, li ti pe sot-sote.

Deskripsion Tronpet ti telman vivan ki bann zanimo ti pe koumans 'rapel' me Boxer ti reziste.

"Mo pa kwar ki Boulkoton ti enn tret okoumansman," li ti konklir. "Apre li finn kapav fer erer me dan Batay Lekiri Vas li ti onet ek senser."

"Nou Lider, Kamarad Napoleon," Tronpet ti dir lantman dan enn ton ferm, "finn dir kategorikman – ka te go rik man, kamarad – ki Boulkoton ti enn azan Jonns depi koumansman – wi – mem avan ki lide Revolision ti ne."

"Sa li bien diferan! Si Kamarad Napoleon dir sa, li kone ki li fer, li kone ki li dir."

"Sa ki veritab lespri Zanimoism!" Tronpet ti dir. Li ti pe get Boxer ar lizie travers. Avan li ti ale, li ti donn enn warning. "Fer atansion, mo dir zot. Boulkoton ena so bann azan isi, parmi nou, dan nou laferm."

Kat zour apre, tar dan tanto, Napoleon donn lord tou bann zanimo zwenn dan lakour. Kan tou zanimo ti fini rasanble, Napoleon ti sorti dan lakaz, rant dan lakour. Li ti met so de meday (li ti fek donn limem meday 'Zanimo Ero, Premie Klas' ek 'Zanimo Ero, Deziem Klas') e so nef lisien ti pe sot-sote otour li e zot manier grogne ek zape ti pe fer bann zanimo gagn tranbleman. Bann zanimo ansilans ti bes latet, al asiz dan zot plas. Zot tou ti resanti ki enn zafer terib ti pou arive.

Napoleon ti dibout drwat e ti pe get bann zanimo ar enn regar sever. Enn kou, san atann li ti larg enn son koler sourd. Deswit bann lisien ti fons drwat lor kat koson, ti trap zot par zot zorey, trenn-trenn zot ziska lipie Napoleon. Bann koson la ti pe irla ar douler. Zot ti terifie e zot zorey ti pe segne. Bann lisien la ti gagn gou disan e pandan enn tibout letan zot ti koumadir fou. Answit enn zafer drol ti arive. Ti ena enn sok zeneral. Trwa lisien ti fons lor Boxer ki ti trouv zot pe vinn lor li. Ar so sabo divan, li ti blok enn lisien e ti koulout li lor later. Lisien la ti koumans plengne pou dimann pardon; de lezot la ti fonn lor vites, lake ant lakwis. Boxer ti get Napoleon pou kone si ti bizen tir trip lisien la ousa donn li enn sans. Napoleon so

figir ti paret dekouyone e li ti dimann Boxer les lisien la ale. Boxer ti lev so sabo e lisien la ti glise, ale. Ti zis tann li pe kriye-plore.

Apré enn timama, tapaz ti tengn. Kat koson la ti pe tranble koumadir zot ti koupab enn gran krim. Napoleon ti ordonn zot konfes zot krim. Zot ti sa mem kat koson ki ti proteste kan ti aboli Miting Dimans. Deswit zot ti konfese ki depi so expilsion zot ti ankontak ar Boulkoton; zot ti ed li pou detrir batiman eolienn e ki zot ti fer enn diil ar li pou ki Misie Frederik vinn propriyeter Baz Zanimò. Zot ti azoute ki Boulkoton ti dir zot ki depi toultan li ti enn azan Jonns. Kan zot ti fini zot konfesyon, bann lisien ti desir zot lagorz e Napoleon ar enn lavwa sorti direk dan lanfer, ti dimande si pa ti ena okenn lezot zanimò ki ti ena krim pou konfese.

Trwa poul ki ti diriz rebelion lor zafer dizef ti vinn divan pou konfese ki Boulkoton ti vinn dan zot rev pou fer zot fer dezord. Ti exekit zot sir plas. Enn lezwa ti avanse pou dir ki li ti koken sis zepi dible ki li ti manze aswar. Enn mouton ti vinn dir ki li ti fer titour dan basen dilo kot zanimò bwar e ki se Boulkoton ki ti fer li fer sa. De lezot mouton ti vinn konfese ki zot ti fer enn vie mouton mal galoup otour enn dife ziska ki li ti tom sek. Li ti asmatik. Zot ti fer sa parski vie mouton la ti enn admirater Napoleon. Zot ekzekision ti enstantane. Isteri konfesyon ek ekzekision ti kontinie ziska ki ti ena enn ti montagn kadav kot lipie Napoleon. Ler ti lour ar loder disan. Premie fwa sa ti arive depi expilsion Jonns.

Apré sa masak la, apart koson ek lisien, tou bann zanimò ansam ti koumans deklase. Zot ti tris ek boulderse. Zot pa ti pe kapav deside ki zafer ti pli pir: traizon serten zanimò ki ti fer enn lialians diabolik ar Boulkoton ousa sa karnaz ki ti finn deroule divan zot lizie. Dan lepok Jonn ti ena sa kalite masak la me aster li ti pir parski zanimò ti pe touy zanimò. Depi depar Jonns okenn zanimò pa ti finn pran lavi enn lot zanimò. Mem lera ti pe sirkil ansekirite. Tou bann zanimò ansam ti pe trenn zot lipie pou mont lor ti kolinn kot batiman eolienn ti ankonstriksion. Zot tou enstenktivman ti asiz enn akote lot koumadir zot ti bizen enpe saler zot prosen. Zot tou ti kole enn kont lot: Tref, Miryel, Benzamen, bann vas, bann mouton, bann lezwa ek poul. Enn sel absan: sat. Li ti disparet kouma li ti santi lay. Tou bann zanimò ti trankil. Zis Boxer ki ti res dibout. Li pa ti pe kapav res anplas. Ar so long lake nwar li ti pe fwet so lekor, de kote. Tanzantan li ti larg enn ti enisman ki ti montre ki li ti malalez. Finalman li ti koze:

“Mo pa pe konpran nanye. Zame mo ti pou kwar ki enn zafer koumsa ti kapav arive lor nou laferm. Sirma tousa pe koze par nou prop fot. Sel solision se travay pli dir. Apartir dime gramaten, mo pou leve enn ertan pli boner.”

Li ti kit zot ar so pa lour pou al dan karyer. Laba li ti ramas de voyaz ros ki li ti rise ziska sayt konstriksion. Apré li ti al dormi.

Bann zanimò ti plot enn kont lot otour Tref, ansilans. Depi oter kolinn la zot ti gagn enn vi konple pei otour zot. Enn bon parti Baz Zanimò ti vizib: patiraz ki ti desann ziska gran sime, bann plantasion, enn ti danbwa, basen kot zanimò al bwar, later laboure kot bann zenn pous ti frengan, twatir rouz grannkaz ek so lafime ki ti pe monte par lasemine. Sa tanto la, lesiel ti kler. Soley kousan ti pe aroz lerb ek baraz banbou ki ti pe larg nouvo leker. Laferm la, zot prop laferm, ti ena enn bote spesial. Tref so lizie ti plen ar larm. Dan so latet, pa sa masak ki ti deroule divan zot lizie ki ti dan zot rev ler zot ti expilse bann imen. Kan Bonom Mazor ti fer zot anvi viv enn nouvo lavi, pa ti ena plas pou terer, masak, disan ek destriksion. Dan so lespri ti ena enn lavi san lafen, san kout fwet; ti ena egalite pou tou zanimò; ti ena solidarite kot seki for ti pou protez seki feb kouma li ti protez bann ti kanar orfelen swar diskour Bonom Mazor. Olie sa, pa kone kifer, zanimò per pou koze, lisien feros menase pou enn wi, pou enn non. Pir ki tou, zanimò, enpwisan, bizen get zanimò martirize, tortire apré ki zot ti finn konfes bann krim enkrwayab. Li pa ti pe pans rebelion ousa dezobeisans parski malgre tou difikilte zot lavi ti meyer ki lepok Jonns e okenn zanimò pa ti 'le retour imen lor Baz Zanimò. Ariv seki

ariv, li ti pou res fidel ar so laferm, ti pou travay dir, ti pou fer seki ti pou dir li fer e li ti pou mars deryer Napoleon. Me ti ena enn lasagren dan so leker. Pa pou sa ki zot ti fer tou sa zefor la; pa pou sa ki zot ti trime pou konstrir batiman eolienn; pa pou sa ki zot ti fer fas bal ek fizi Jonns. So leker ti lour, so vant mama ti pe brile me parol pa ti pe sorti.

Alafen, koumadir li ti finn gagn enn stepne pou bann emosion ki li pa ti pe kapav exprime, li ti koumans sant 'Zanimou Nou Pei'. Bann lezot zanimou otour li ti koumans sant ar li, lantman ar tristes me annarmoni. Zame zot ti sant li dan enn fason osi tousan.

Ler zot ti fini sant li trwa fwa, Tronpet akonpagne par de lisien ti vinn zwenn zot pou dir zot ki Kamarad Nopoleon ti finn fek dekrete ki 'Zanimou Nou pei' ti enterdi dorennavan. Sok zeneral.

"Kifer?" Miryel ti dimande.

"Nepli neserer!" Tronpet ti dir. "Sa sante la ti neserer pou fer revolision. Revolision finn vinn enn realite. Ekzekision bann tret ti endik solision final. Ennmi andeor ek andan laferm finn gagn enn bate kondire. Lespwars ki nou sante ti exprime finn fini vinn realite. Sante la finn vinn initil.

Malgre lafreier, detrwa zanimou ti kapav proteste me zis salerla bann mouton ti koumans zot refren: "Kat lapat bon, de lapat move." Zot ti alemem pandan plizier minit e okenn diskision pa ti posib.

Dan plas 'Zanimou Nou Pei' Tikalite ti konpoz enn ti sante patriyotik:

Baz Zanimou, Baz Zanimou

Mo pa pou les twa gagn kongolo.

Zot ti sant sa sak Dimans gramaten apre ki ti lev pavyon.

Pou bann zanimou, sa sante la pa ti kapav koste ar 'Zanimou Nou Pei'.

SAPIT 8

Detrwa zour pli tar, kan lespri tromatize ti pe koumans rekipere, bann zanimou ti pe koumans rapel – ousa zot ti pe kwar ki kikfwa zot ti pe rapel – ki Siziem Komannman ti dir ki "Okenn zanimou pa gagn drwa touy enn lot zanimou." Mem si okenn zanimou pa ti panse pou dir sa divan koson ousa lisien, ti ena enn konsansis ki evennman tromatik la pa ti kadre ar Siziem Komannman. Tref ti dimann Benzamen lir sa Komannman la pou li me nou bourik ti refize parski li pa ti anv met so nene dan zafer ki pa regard li. Lerla Tref ti al dimann Miryel lir sa. Ala ki Miryel ti trouve: "Okenn zanimou pa gagn drwa touy enn lot zanimou, SAN REZON." Aster li ti paret kler ki de dernie mo la ti efase dan zot memwar. Donk pa ti viol okenn Komannman. Li ti kler ki ti ena bon rezon pou touy bann tret ki ti pe mars ar Boulkoton.

Pandan sa lane la, bann zanimou ti travay ankor pli dir ki lane presedan. Pa ti fasil rekonstrir batiman eolienn la ar enn miray de fwa pli epe, terminn li atan e anmemtan kontinie ar travay normal lor laferm. Parfwa bann zanimou la ti pe santi ki zot ti pe travay boukou plis e ti pe gagn mwens manze ki dan lepok Jonns. Toule Dimans gramaten, Tronpet ti pe donn zot bann sif lor prodiksion manze ki ti ogmante par de san, trwa san, mem senk san pour san. Bann zanimou pa ti ena okenn rezon pa kwar Tronpet sirtou ki zot nepli ti rapel sitiasion avan. Me parfwa zot ti pou prefer gagn mwens sif ek plis manze.

Aster ti pe donn bann lord atraver Tronpet ousa enn lot koson. Rar-rar Napoleon ti paret anpiblik, pa plis ki enn fwa toulekenz zour. Kan li ti paret lor baz, apart so larme lisien, ti ena osi enn kok nwar ki ti mars divan li pou anons so prezans ousa so diskour ar enn koukouroukoukou pli for ki bigoul. Andan grannkaz, li ti ena enn apartman separe. Li ti pe pran so repa tousel e li ti pe manze dan vesel porlenn. Zour so laniverser ti tir enn kout fizi.

Ti pe kontinie selebre de lot laniverser ki ti deside avan.

Kan ti fer referans Napoleon ti bizen dir "Nou Lider, Kamarad Napoleon". Bann koson ti kontan envant bann tit pou li: Papa Tou Zanim, Terer Limanite, Protekter Lanklo-Mouton, Kamarad Ti Kanar ets. Dan so bann diskour, Tronpet ti pou koz, ar larm lor lazou, lor sazes Napoleon, lor bonte so leker, lor so lamour san frontier pou tou zanim, sirtou bann zanim malere ki pe viv dan ignorans ek servitid dan bann lezot laferm. Li ti vinn enn koutim pou asosie Napoleon ar tou bon kiksoz ki ti pe arive. Lot zour enn poul ti dir enn lot poul, "To pa kone twa! Gide par lespri Nou Lider, Kamarad Napoleon, mo finn ponn senk dizef dan sis zour." Enn vas ti dir enn lot, ler zot pe bwar dilo dan basen, "Grasa Nou Lider, Kamarad Napoleon, dilo basen gagn bon gou." Santiman zeneral lor laferm ti gagn so expresion dan enn poem, Kamarad Napoleon, ki Tikalite ti ekrire.

Kamarad bann orfelen!
Lasours sakre bon kalen!
O Senier seo baydoun! Mo nam zve lakordeon
Ler mo koumans kontanple
Bote siprem to lizie
Ki rime ar lesiel ble.
Kamarad Napoleon!

Se twa ki fer nou gagn bon,
Ki donn ler pou nou poumon,
Donn manze pou nou plen vant, lapay dou kouma koton.
Ler zanim pe ronfle
Lor matla lapay anpe,
Twa to vey nou destine.
Kamarad Napoleon!

Si mo ti'ena enn baba,
Avan li vinn kalipa,
Ousa fer so premie pa, avan dir chacha, tonton,
Li ti pou dir twa mersi,
Aroz lor twa konfeti.
E so premie mo beni:
"Kamarad Napoleon!"

Napoleon ti aprouv redaksion sa poem la e li ti fer ekrire li lor miray langar lot kote Set Komannman. Lao poem la ti ena profil Napoleon. Tronpet ti desinn sa ar lapentir blan.

Antretan, par entermedier Triyanger, Napoleon ti finn koumans bann negosiasion extra konplike ar Frederik ek Pilkingtonn anmemtan. Ta dibwa dan lakour ti ankor lamem. Frederik ti plis kiin pou aste li me pri ki li ti pe ofer ti feb. Mem lepok ti ena rimer ki Frederik ek so bann zom ti ena enn plan pou atak Baz Zanim, pou detrir eolienn parski li ti zalou prosperite Baz Zanim. Anplis Boulkoton ti pe kasiet dan TrapTou. Enpe pli tar bann zanim ti gagn enn lot sok. Trwa poul ti vinn konfese ki Boulkoton ti persiad zot pou asasinn Napoleon. Ti ekzekit zot anplas. Sekirite Napoleon ti ranforsa. Kat lisien, enn dan sak kwen so lili, ti vey li toutlanwit; enn zenn koson, Lizie Roz, ti gout so manze avan li manze, tansion ti ena tantativ anpwazonnman.

Apepre mem lepok, ti ena koze ki Napoleon ti fer bann aranzman pou vann dibwa la ar Misie Pilkingtonn; anplis ti pou ena enn tranzaksion regilie lor serten prodwi ant Baz Zanim ek Bwarenar. Relasion ant Napoleon ek Pilkingtonn, malgre ki li ti pas par Triyanger, ki pe vinn

plis kordial. Bann zanimo pa ti kontan Pilkingtonn parski li ti enn imen me zot ti prefer gagn zafer ar li plito ki gagn zafer ar Frederik ki zot ti air. Zot ti osi per li. Amizir letan pase, e ki konstriksion batiman eolienn ti pre pou fini, rimer lor enn atak antret ti pe anplifie. Frederik ti pe prepar enn larme ven zom arme ar fizi, dapre rimer la; li ti finn bribe mazistra ek lapolis ki ti pou res trankil ler li ti pou met Baz Zanimo lor so nom. Anplis, zistwar ti pe sikile lor tretman kriel ki bann zanimo ti pe sibir dan TrapTou. Frederik ti finn fwet enn vie seval ziska lamor; li pa ti pe donn so bann vas manze; li ti zet enn lisien vivan dan dife; touletanto li ti organiz, pou so plezir, batay kok spesial; dabor li ti atas bout lam razwar ar zot zergo. Ler zot ti pe tann sa bann zistwar la, bann zamino zot disan ti pe bwi. Ena ti pe anvi al anvai TrapTou pou liber zot bann fer-ser. Me Tronpet ti konsey zot gard zot kalm e fer konfians stratezi Kamarad Napoleon.

Malgre sa santiman kont Frederik ti kontinie monte. Enn Dimans gramaten, Napoleon limem ti vinn dan langar pou dir bann zanimo ki zame, zame, zame li pa ti ena lentansion vann dibwa Baz Zanimo ar Frederik; so dinite zanimo anpes li fer tranzaksion ar enn mons kouma Frederik. Bann pizon ki ti pe al repann mesaz revolision, ti gagn lord aret al dan Bwarenar; ti dir zot osi sanz modord. Ti bizen ranplas "Touy sa bann salte imen la!" par "Touy sa salte Frederik la". Detrwa semenn pli tar ti dekouver enn lot traizon Boulkoton. Karo dible ti plen ar move lerb. Lanket ti montre ki aswar, dan-nwar-dan-nwar, Boulkoton ti melanz lagren move lerb ar lagren dible. Enn femel lezwa ti konfese ki li ti konplis Boulkoton e apre so konfesion li ti swiside ar enn overdoz lagrenjab. Bann zanimo ti aprann osi ki Boulkoton pa ti zame gagn 'Zanimo Ero, Premie Klas'; sa ti enn envansion Boulkoton akoz so foli grander. Pa ti ena dekorasion pou li. Ti ena enn kritik sever: li ti enn gran kapon. Detrwa zanimo ti ebete par sa nouvel la me Tronpet bien vit ti fer zot realize ki zot memwar parfwa fer fos.

Detrwa mwa pli tar, grasa zot zefor extraordiner, malgre travay routinn dan laferm, batiman eolienn ti konplete. Ti nek res pou enstal bann masinn. Triyanger ti pe negosie pri. Malgre difikilte, malgre mank experyans, malgre zoutiyaz primitif, malgre malsans ek traizon Boulkoton, travay ti konplete zour pou zour dapre plan. Fatige me fier, bann zanimo ti fer letour batiman la ar admirasion. Li ti boukou pli zoli ki premie konstriksion la. Pa zis pli zoli me pli solid 'si. Miray ti de fwa pli epe. Aster, apart dinamit, nanye pa ti pou kapav detrir li. Ler zot ti pans zefor ki ti finn nesaser, dekourazman ki zot ti finn sirmonte, sanzman ki ti pou ena dan zot lavi kan prodiksion kouran ti pou koumanse, negatif ti disparet, pozitiv ti pran kontrol. Zot tou ti pe galoupe, sot-sote otour batiman la e zot ti pe exprim zot lazwa for-for. Napoleon, so bann lisien ek so kok ti vinn fer enn enspeksion travay la. Li ti felisit bann zanimo pou zot sikse e li ti anonse ki eolienn la pou apel Moulen Napoleon.

De zour pli tar ti rasanble bann zanimo pou enn renion spesial dan langar. Zot tou ti vinn gounga ler zot ti aprann ki Napoleon ti pe vann dibwa la ar Frederik. Lelandime bann saret Frederik ti pou vinn sers dibwa la. Ler tou zanimo ti kwar ki relasion ar Pilkingtonn ti foul korek, Napoleon ti pe negosie ansekre ar Frederik.

Ti diskontinie tou aranzman ar Bwarenar e Pilkingtonn ti pe resevwar plen ensilt. Bann pizon ti gagn lord sanz trazektwar ek slogan. "Touy sa salte Frederik la" ti ranplase par "Touy sa salte Pilkingtonn la". Anplis Napoleon ti asir bann zanimo ki pa ti ena okenn menas lor Baz Zanimo; li pa ti toutafe vre ki Frederik ti pe martiriz so bann zanimo. Ankor enn fwa Boulkoton ti pe sem zizani. Zame Frederik pa ti donn Boulkoton drwa rezidans dan TrapTou. Anverite li ti pe viv kouma enn prens dan Bwarenar sou proteksion Pilkingtonn.

Bann koson ti anextaz divan fines ek entelizans politik Napoleon. Ler li ti fer kwar ki li ti anbon term ar Pilkingtonn, sa ti fors Frederik ogmant so lof par mil rroupi. Me pli zoli ekzanp entelizans ek sazes Napoleon se ki li pa ti fer personn konfians. Frederik ti ole pey ar enn chek. Napoleon ti tro malen. Li ti dimann li pey kash ar biye mil avan livrezon. Ar sa kas la ti

pou kapav aste lekipman eolienn.

Apré ki Frederik ti pran livrezon lor vites, ti ena enn lot renion dan langar. Napoleon ti alonze lor enn matla lapay lor podiom ar enn sourir pontifikal; so de meday ti bien vizib; bann biye la ti poze anord lor enn pla porslenn e bann zanimo ti pas divan reset lavant, enn deryer lot. Boxer ti renifle bann biye la; zot ti tranble ar so respirasion.

Trwa zour pli tar ti ena enn bel komosion. Triyager, figir pal kouma lamor, ti pedal so bisiklet, mont lamonte ziska lakour santral, zet so bisiklet anba e disparet dan grannkaz. Detrwa segonn pli tar enn eksplozion koler toufe ti travers lafnet apartman Napoleon. Nouvel katastrofik ti fane lor laferm kouma dife lor montagn anete. Frederik ti pey dibwa ar fos lamone. Li ti gagn tousa dibwa la pou 'mersi misie'.

Napoleon ti konvok enn renion tou bann zanimo. Ar enn lavwa grav ek makab, li ti pronons lapenn kapital pou Frederik. Si ti may li, ti pou plonz li dan dilwil bouyant, vivan. Aster ti bizen pare pou bann atak antret nenport ki moman. Ti plas bann santinel dan tou bann landrwa vilnerab. Anplis ti avoy kat pizon Bwarenar ar mesaz lape. Ti pe sey rekonsilie ar Pilkingtonn.

Lelandime ennmi ti atake. Bann zanimo ti pe fer nasta kan bann santinel ti rantre kouma siklonn pou dir ki Frederik ek so bann zom ti fini rant dan laferm. Bann zanimo pa ti tike. Zot ti fons lor ennmi. Konba la pa ti fasil. Ti ena kenz zom arme ar sis fizi antou. Ler bann zanimo ti apepre 50 met divan zot, zot ti koumans tir kout bal. Bann zanimo pa ti pe kapav fer fas eksplozion ek enn lapli bal fane. Malgre zefor Napoleon ek Boxer pou regroup zot, bann zanimo ti oblize kile ek sove. Enn bon nonm ti blese. Zot ti sove, al kasiet dan bann batiman laferm; ar lafreyer dan leker zot ti louk dan fant ek bann trou dan dibwa. Patiraz ek Moulen Napoleon ti sou kontrol ennmi. Mem Napoleon ti vinn gounga. Li ti pe ale, vini san kone ki ti bizen fer; so lake ti drese e ti pe tranble. Tanzantan ti ena enn regar dan direksion Bwarenar ar lespwar ki si Pilkingtonn sayde ar Baz Zanimo, zot ti pou kapav fer fas. Zis sa ler la, kat pizon ki ti avoye lavey, ti retourne e dan lapat enn ladan ti ena enn bout papie. Pilkingtonn ti ekrire: "Samem zot merite!"

Frederik ek so bann zom ti aret kot Moulen Napoleon. Bann zanimo ti pe vey zot mouvman. Zot ti santi danze ler de zom ti koumans manipil enn lapens ek enn teti. Zot ti pou kraz batiman la.

"Enposib!" Napoleon ti kriye. "Nou batiman tro solid pou zot. Mem dan enn semenn zot pa pou reysi. Kouraz, kamarad!"

Me Benzamen ti pe obzerv bann zom la zot demars. De zom ar lapens ek teti ti pe pers enn trou dan soubasman batiman la. Vadire Benzamen ti trouv tousa bien komik. Li ti bouz so mizo gos-drwat, lao-anba.

"Mo kwar mo kone ki zot plan ete. Zot pa konpran? Zot pe fouy enn trou. Apré zot pou plen li ar lapoud kanon."

Terer dan leker, bann zanimo ti atann. Ti enposib sorti andeor bann batiman. Detrwa minit pli tar bann zom Frederik ti koumans galoup dan tou direksion. Ti ena enn eksplozion asourdisan. Bann pizon ti saye, fer koustik dan lezer. Tou bann zanimo, apart Napoleon, ti dormi lor zot vant pou kasiet zot figir. Ler zot ti releve, ti ena enn imans niaz lafime nwar lor kolinn kot batiman eolienn ti ete. Dousma-dousma labriz ti balye lafime. Batiman eolienn ti plat net.

Sa ti tro! Bann zanimo zot kouraz ti revini. Dan plas lafreyer ek dezespwar ti ena enn koler nwar, enn laenn pou bann kriminel ki ti detrir zot erv. Enn pwisan dezir vanzans ti leve. Pa ti bizen atann lord. Zot ti fons lor ennmi. Lapli bal nepli ti pe fer zot per. Ti enn batay feros. Detonasion ti swiv detonasion. Kan zanimo ek imen ti koste, bann zom ti pe servi baton ek

zot gro bogi. Enn vas, trwa mouton ek de lezwa ti mor. Laplipar zaimo ti blese. Mem Napoleon ki ti pe diriz operasion par deryer ti gagn enn kout bal ki ti sot enn bout so lake. Ti ena kazielti parmi imen 'si. Trwa zom ti blese lor latet; sabo Boxer ti fer enn masak ar zot; enn lot ti gagn enn blesir profon dan vant ar korn enn vas; enn lot so kalson ti desire net ar ledan Jesi ek Fler Mov. Ler nef lisien-bodigard Napoleon ti swiv enstriksion, pas deryer baraz e enn kout tret, san atann, paret lor flan bann zom, ar zot zape-grogne feros, ar kaninn menasan, bann ennmi ti koumans panik. Zot ti realize ki bann zaimo ti pe anserkle zot. Frederik ti donn lord boure, ti kriye 'Bago bayon!'. San tarde ennmi ti pe bourbrit pou sov zot lavi. Bann zaimo ti fons deryer zot ziska dan bout karo; ti donn zot detrwa bon koutpie ler zot ti pe sey travers baraz pikan loulou.

Bann zaimo ti viktorye me zot ti fatigue ek blese. Dousma-dousma zot ti trenn zot lapat pou retourn dan laferm. Ler zot ti trouv kadav zot kamarad alonze lor lerb, ena pa ti kapav tini zot larm. Tristes dan leker zot ti dibout enn timama kot batiman eolienn ti ete, ansilans. Plas la ti vid; bann imen ti efas zot travay. Mem soubasman ti afekte. Si ti bizen rekonstrir, sannfwala pa ti pou kapav servi bann ros ki ti servi avan parski eksplozion violan la ti finn voltiz zot bien lwen partou. Koumadir zame pa ti ena enn batiman eolienn lor kolinn la.

Me ler zot ti pe koste ar bann batiman laferm, zot ti trouv Tronpet pe mars ver zot ar ti pa frengan, – pa ti trouv so bout pandan batay – so lake drese ti pe zwe sef-dorkes e so figir ti ilimine. Bann zaimo ti tann enn kout fizi protokoler depi divan grannkaz.

“Kifer finn tir kout fizi? Boxer ti dimande.

“Pou selebre laviktwar!” Tronpet ti deklame.

“Ki laviktwar?” Boxer ti dimande. So zenou ti pe segne, li ti finn perdi enn fer, enn so sabo ti fele, ti ena omwen douz bal fane dan so lapat deryer.

“Ki laviktwar, kamarad? Nou pa finn fer ennmi kas pikan, bourbrit? Nou pa finn liber later sakre Baz Zaimo?”

“Me zot finn detrir batiman eolienn. Travay de banane finn tom dan dilo!”

“Ki pe ariv zot? Nou va konstrir enn lot batiman. Enn batiman? Non, sis, si nesese. Zot pa pe kapav apresie nou aksion eroik. Ennmi ti pe okip nou teritwar me nou finn reysi balye karo. Aster grasa lidship Kamarad Napoleon, nou finn rebran kontrol sak pous teren.”

“Nou finn zis rebran seki ti deza pou nou!” Boxer ti dir.

“Samem nou laviktwar!” Tronpet ti dir avek konviksion.

Bwat-bwate, zot ti rant dan lakour. Boxer so blesir ti pe extra fermal. Li ti pe pans travay dir ki zot ti pou bizen fer pou reranz batiman eolienn depi baz ziska finision e dan so lespri li ti pe prepare pou fer fas. Me premie fwa dan so lavi li ti pans so laz. Li ti ena onz an e so bann misk ti nepli osi for.

Me ler bann zaimo ti trouv zot pavyon ver pe flote dan divan, kan zot ti tann set kout fizi, kan zot ti tann diskour Napoleon ki ti pe felisit zot, zot moud ti sanze. Wi, zot aksion ti viktorye. Ti anter bann zaimo ki ti mor dan batay dan enn manier dign. Boxer ek Tref ti ris saret ki ti servi kouma korbiyar e Napoleon limem ti mars divan kortez fineb. Ti ena de zour selebrasion. Ti ena sante, diskour, ek ti tir kout fizi plizier fwa. Sak zaimo ti gagn enn pom ankado; sak zwazo ti gagn enn rasion siplemanter may; sak lisien ti gagn trwa biskwi. Ti deside ki batay la ti pou apel Batay Eolienn. Napoleon ti kre enn nouvo dekorasion, Lord Pavyon Ver, ki li ti donn limem. Dan sa latmosfer fet la, zafer fos biye ti rant dan departman 'nepli rapel'.

Detrwa zour pli tar, bann koson ti dekouver enn kes wiski dan lakav grannkaz. Zot pa ti pran

sa kont kan zot ti vinn res dan ansien lakaz Jonns. Sa swar la ti tann sante for-for dan grannkaz. Ti enn sante kari melanz, enn popouri kot mem ler 'Zanimo Nou Pei' ti pe may-may ar lezot sante. Ver nef er trant, Napoleon ar sapo gran-sorti Jonns lor so latet, ti sorti par laport deryer, galoup otour lakour avan ki li ti redisparet dan grannkaz. Lelandime gramaten, ti ena enn silans lanterman ki ti pe plane lor grannkaz. Okenn koson pa ti ankor leve. Ver nef er Tropet ti paret; li ti paret dan pens; li ti pe mars ar difikilte; so lizie ti som; so lake mou ti pe anpandan las-las; li ti paret bien malad. Li ti rasanble tou bann zanimo pou donn zot enn bien move nouvel: Kamarad Napoleon ti pe mor.

Bann zanimo ti koumans kriye-plore. Ti met enn ta lapay divan laport grannkaz e bann zanimo ti pe mars dousma lor pwent lapat. Larm dan lizie, zot ti pe rod kone ki zot ti pou kapav fer si zot Lider ti kit zot. Ti ena enn rimer ki sa verminn Boulkoton ti finn reysi met pwazon dan so manze. Onz er, Tronpet ti vinn fer enn lot anons. Dernie testaman Kamarad Napoleon, avan li ti ferm so lizie: Bizen sot likou seki konsom lalkol.

Ler labrim ti leve, Napoleon ti pe koumans degaze e lelandime gramaten Tronpet ti kapav anonse ki Kamarad Napoleon ti andeor danze. Dan tanto, mem zour, Napoleon ti rekoumans travay e lelandime li ti dimann Triyanger aste bann liv lor brasri ek distilri. Enn semenn pli tar, padok ki ti rezerve pou bann zanimo tro vie pou travay, ti vinn enn karo malt.

Apepre mem lepok enn zafer etranz ti arive. Ver minwi ti ena enn gran tapaz dan lakour. Tou bann zanimo ti kit zot stal pou vinn gete. Ti ena plennlinn. Anba kot miray lor ki ti ena Set Komannman, ti ena enn lesel ki ti kas ande e akote Tronpet ti pe tale. Koste ar li ti ena enn fanal, enn penso ek enn po lapentir blan. Lor vites bann lisien ti kre enn sentir proteksion pou protez Tronpet. Zot ti akonpagn li ziska grannkaz ler li ti kapav diboute ek marse. Bann zanimo pa ti paret konpran seki ti pe pase, apart Benzamen ki ti bouz-bouz so mizo koumadir li ti finn konpran gordonn net me li ti bous so labous komdabitid.

Detrwa zour pli tar, Miryel ki ti pe lir bann Komannman, ti remarke ki ti ena enn lot Komannman ki bann zanimo pa ti pe rapel bien. Zot ti kwar ki Senkiem Komannman ti dir: "Falepa zanimo bwar lalkol." Erer kamarad, erer! Ti bizen lir: "Falepa zanimo bwar lalkol an-exe."

SAPIT 9

Sabo Boxer ti pe tarde pou geri. Bann zanimo ti rekoumans konstrir batiman lelandime lafen selebrasion. Boxer ti refiz pran sik e ti pe fer tou pou kasiet so soufrans. Apre travay li ti aksepte anprive ki so sabo ti pe fatig li. Tref ti prepar enn kataplas ar lerb ki li ti kraze dan so labous. Benzamen ek li ti pe dimann Boxer travay mwens. "To poumon pa eternal," Tref ti dir li. Me Boxer ti ekout zis so prop latet. Li ti ena enn sel rev: trouv eolienn pe fonksione foul-foul avan li pran pansion.

Okoumansman, kan ti desid bann lalwa, ti fixe laz retreat bann zanimo dan sa fason la: pou seval ek koson: 12 an; pou vas: 14 an; pou lisien: 9 an; pou mouton: 7 an; pou poul ek lezwa: 5 an. Ti finn desid pou donn tou zanimo enn pansion vieyes zenere. Malgre ki okenn zanimo pa ti zwir sa bann privez la, resaman ti ena boukou diskision lor sa size la. Apre ki ti finn desid pou servi padok lot kote verze pou kiltiv malt, ti ena enn koze ki ti pou bar enn bout dan patiraz pou fer enn lespas pou bann zanimo trwaziemaz. Enn seval ti pou gagn senk liv may par zour e anliver, kenz liv lerb sek e anplis zot ti pou gagn enn karot ousa enn pom zour konze piblik. Dan enn an ti pou ena laniverser douz an Boxer.

Lavi lor Baz Zanimo ti finn vinn bien-bien dir. Liver ti extra fre e manze ti bien mens. Ankor enn fwa ti diminie rasion pou tou zanimo exepte koson ek lisien. Tronpet ti vinn explik zot ki

pa ti posib swiv bann prensip alalet me ti bizen get so lespri. Egalite rasion ti kont lespri Zanimoisim. Li ti extra fasil pou montre ki pa ti ena rediksion me plito reazisteman. Bann zanimou pa ti mank manze kouma dan lepok Jonns. Okontrer! Li ti lir vit-vit enn long lalis sif ar so lavwa flit-flite pou montre ki zot ti pe manz plen vant, zot ti pe travay mwens, zot dilo ti meyer kalite, zot ti pe viv pli lontan, mortalite anfantinn ti bien diminie, ti ena bon lapay dan bann stal ki pa ti enfeste ar pis. Bann zanimou ti aksepte tou. Anverite zot mempa ti rapel seki ti finn pase lepok Jonns. Seki zot ti kone se ki zot lavi ti dir; zot ti toultal gagn fen, toultan gagn fre; kan zot pa ti pe dormi, zot ti pe toultan travay. Me sirman lepok Jonns tou ti pli pir. Sa lenpresion la ti fer zot kontan. Apre tou, lontan zot ti bann esklav, aster zot ti lib. Samem ki ti plis enportan kouma Tronpet ti kontan dir.

Ti ena boukou plis labous pou nouru. Ver lafen lete, kat femel koson ti met ba. Ti ena trante-enn ti koson antou e zot tou ti resamble Napoleon ki ti sel mal lor laferm. Ti ena enn desizion ki pli tar, ler ti finn aste dibwa ek brik, ti pou ena enn lekol dan zarden grannkaz. Letansa Napoleon limem ti pou okip zot ledikasion dan lakwizinn grannkaz. Zot ti fer lekzesis dan zarden e ti konsey zot pa zwe ar bann zanfan lezot zanimou. Apepre sa lepok la mem ti dekret enn regleman ki si enn koson ek enn lot zanimou ti pe krwaze lor enn pasaz, lot zanimou la ti bizen avanse pou les koson la pase. Anplis, enn koson nenport ki ran ti gagn drwa met enn riban ver dan so lake sak Dimans.

Baz Zanimou so performans pa ti tro move sa lane la me ti touzour mank kapital. Ti ena pou aste brik, disab, laso pou konstriksion lekol; ti bizen ramas kas pou aste masinnri pou eolienn. Ti bizen osi aste petrol pou lalanp, labouzi pou grannkaz, disik pou konsomasion Napoleon (li ti defann bann lezot koson manz disik parski sa ti pou fer zot vinn gro ek gra) ek bann lezot obze konsomasion kouran kouma zouti, koulou, lafisel, sarbon, difil metalik, vie feray ek biskwi pou lisien. Enn parti manze zanimou, enn parti rekolt pomdeter ti finn vande; ti ogmant lavant dizef (600 olie 400 par semenn). Pa ti ena ase dizef pou eklo pou ki reysi gard popilasion poul lor mem nivo. Rasion ki ti diminie an Desam ti konn enn nouvo rediksion an Fevriye. Ti defann alim lalanp dan bann stal pou fer ekonomi petrol. Me bann koson ti dan bien. Zot tou ti pe grosi. Enn tanto ver lafen Fevriye enn parfen nouvo ki ti fit lapeti ti sorti depi brasri abandone, pre kot lakwizinn. Kikenn ti rekonet bon loder la. Ti pe kwi malt. Bann zanimou ti pe renifle ler dan lespwar ki ti pe prepar enn bon pire pou zot. Pa ti ena okenn pire. Dan lasanble Dimans ki ti swiv, ti ena enn lanons ki malt ti pou rezerve pou bann koson. Ti fini rezerv karo lot kote verze pou prodiksion malt. Bien vit nouvel ti pe sirkile ki sak koson ti pe gagn enn boutey labier par zour e ki Napoleon ti pe gagn enn galon par zour ki li ti pe bwar dan enn soupier anporlenn.

Mem si lavi pa ti fasil, ti ena enn serten konpansasion parski omwen zot ti ena plis dinite. Ti ena plis sante, plis diskour, plis laprosesion. Napoleon ti donn lord ki sak semenn ti bizen organiz enn evennman ki ti apel Expresion Spontane pou selebre lalit ek trionf Baz Zanimou. Kan ler ki ti fixe ti arive, bann zanimou ti bizen kit zot travay, mars otour laferm an formasion militer. Bann koson ti mars divan; apre bann seval ti swiv; apre ti ena bann vas, mouton ek zanimou poulaye. Bann lisien ti poste de kote laprosesion e divan-divan ti ena kok nwar Napoleon. Boxer ek Tref ti pe toultan sarye enn banier ver lor ki ti ena senbol Baz Zanimou (sabo ek korn) ek anba ti ena lezand "Viv Kamarad Napoleon". Apre ti ena resitasion poem lor grander Napoleon; answit Tronpet ti fer enn diskour lor ogmantasion prodiksion alimanter; tanzantan ti tir enn kout fizi. Bann mouton ti bann pli gran nam Expresion Spontane e si nenport kisannla ti plengne (ti ena zanimou ki ti proteste kan pa ti ena koson ousa lisien dan leparaz) ki ti pe perdi zot letan, ki ti pe fer zot dibout dan freser, bann mouton rekta ti pou bous zot labous ar enn saple "Kat lapat bon, de lapat move!". Me anzeneral bann zanimou ti kontan partisip dan sa bann selebrasion la. Ti bon pou zot moral kan zot ti tann dir ki, malgre tou, zot ki ti propriyeter Baz Zanimou e ki zot ti pe travay pou zot prop lentere. Savedir bann

sante, bann laprosesion, bann diskour Tronpet, lalis sif, kout fizi, sante kok nwar, zot pavyon ki flote dan lezer ti fer zot enpe bliye, tanzantan, ki zot vant ti pe grogne.

An Avril Baz Zanimò ti vinn enn Repiblik e donk ti neserer elir enn Prezidan. Ti ena enn sel kandida ki ti eli alinanimite. Mem zour ti dekouver nouvo dokiman ki ti prouve ki Boukoton ti konplis Jonns. Li pa ti zis fer tou pou ki Jonns gagn Batay Lekiri Vas me li ti pe lager dan larme Jonns. Anfet, limem ki ti pe diriz larme imen e li ti lans atak lor Baz Zanimò ar slogan "Viv Imen!". Bann blesir lor so ledò ki detruwa zanimò ti rapel zot ti trouve ti anfet tras ledan Napoleon ki ti manz ar li.

Omilie lete, Moiz, ki ti finn disparet pandan plizier lane, ti reaparet. Li ti parey kouma avan, pa ti pe travay e ti pe kontinie rakont so bann zistwar lor Montagn Sikdorz. Li ti pou dibout lor enn siko, bat-bat so lezel nwar, koze nenport ki ler ar nenport kisannla ki ti anvi ekout li. "Lao laba, kamarad," li ti pou lev so bek pou donn direksion, "laba pre kot sa niaz nwar la, laba mem ki ena Montagn Sikdorz, landruwa beni kot nou, bann zanimò, pou gan repo eternel apre enn lavi kot nou oblize rent nou nam." Li ti mem rakonte ki li ti finn deza al laba e li ti trouve ar so prop lizie, bann karo lerb tann, bann baraz kouver ar disik ek gato koko. Boukou zanimò ti kwar li. Zot lavi lor later ti enn martir. Eski li pa ti normal ki apre ti pou ena enn lavi meyer? Tretman ki bann koson ti donn Moiz ti ase bizar. Zot ti boufonn so bann zistwar lor Montagn Sikdorz me zot ti les li res lor Baz Zanimò san travay e anplis zot ti donn li enn topet labier toulezour.

Kan so sabò ti geri, Boxer ti travay pli dir. Anfet tou bann zanimò ti travay kouma esklav sa lane la. Apart travay routinn lor laferm, apart nouvo konstruksion batiman eolienn, ti ena osi pou konstrir lekol pou bann ti koson. Travay la ti koumanse an Mars. Travay extra san ase manze pa ti fasil. Me Boxer pa ti kil parad. Li ti konn kasiet so difikilte ki li dan so travay, ki li dan so parol me kan ti get li bien ti pou trouve ki li ti koumans sanze: so lapò ti pe vinn mat e klerman li ti pe vinn meg. Lezot ti pe dir, "Kan nouvo sezon lerb vini, Boxer pou rebran." Me nouvo sezon ti vini e ti pre pou ale e Boxer pa ti sanze. Parfwa lor lapant ki ti amenn lao karyer, kan li ti donn so tou pou ris enn gro ros, li ti kler ki se zis so volonte ki ti pe tini li. Dan sa moman la koumadir so lalev ti pe dir "Mo pou travay plis" me okenn son pa ti pe sorti. Plizier fwa Tref ek Benzamen ti konsey li okip so lasante me li ti fer sourd. So laniverser douz an ti pe aproz. Me li pa ti pe pran kont. So sel preokipasion se ramas enn bon stok ros avan li pran pansion.

Bien tar enn tanto lete, enn move nouvel ti koumans sirkile dan Baz Zanimò ki Boxer ti dan dife. Komdabitid, li ti al ris ros pou konstruksion batiman eolienn me de pizon ti vinn dir zot ki Boxer ti finn tom lor so kote e li pa ti pe kapav leve. Omwen lamwatie popilasion zanimò ti galoupe, al lor kolinn kot batiman eolienn ti ete. Boxer ti anba ant brankar saret, so likou ti redi e li pa ti pe kapav lev so latet. So lizie ti vwale e so lekor ti kouver ar transpirasion. Dan kwen so labous ti ena enn ti file disan. Tref ti azenou kot li.

"Boxer", li ti dimande, "kouma to santi twa?"

"Mo kwar mo poumon sa," li ti reponn dousma. "Pa grav! Zot pou kapav fini travay la san mwa. Mo finn ramas enn bon stok ros. Dan enn mwa mo ti pou pran pansion tou manier. Mo dir twa laverite: mo ti pe anvi aret travay. Mo espere ki Benzamen ki finn vinn vie pou kapav pran pansion ansam ar mwa e koumsa nou pou kapav pas nou letan ansam."

"Nou bizen led toutswit," Tref ti dir. "Kikenn, degaze al dir Tronpet ki finn arive."

Tou bann zanimò ti galoupe al dan grannkaz pou dir Tronpet seki finn arive. Tref ti res kot Boxer e Benzamen ti alonze akote Boxer e, san dir nanye, ar so lake li ti pe anpes bann mous agas so kamarad. Kenz minit pli tar Tronpet ti arive. Li ti montre boukou senpati e ti paret trakase. Li ti dir zot ki Napoleon ti aprann sa move nouvel la ar boukou tristes parski Boxer ti

zanimu plis fidel ek lwayal lor laferm. Lider ti pe fer bann demars pou avoy Boxer dan enn bon lopital kot gagn meyer swen. Bann zanimu pa ti tro dakor ar sa desizion la. Apart Moli ek Boukoton, okenn zanimu pa ti finn kit Baz Zanimu e zot pa ti tro dakor pou les bann imen okip zot kamarad malad. Me Tronpet ti persiad zot ki enn veteriner ti pou okip Boxer pli bien ki zanimu lor laferm. Trant minit pli tar Boxer ti santi li enpe pli bien e ar boukou difikilte ti ed li pou diboute e li ti trenn-trenn so lipie pou retourn dan so stal kot Tref ek Benzamen ti prepar enn lili lapay epe pou li.

Pandan de zour ki ti swiv, Boxer ti res dan so stal. Bann koson ti avoy enn gro boutey meksinn roz ki zot ti trouve dan bwat farmasi Jonns e Tref ti donn li so meksinn de fwa par zour apre repa. Apre travay, Tref ti vinn asiz dan so stal pou koz-koz ar li pandan ki Benzamen ti pe pous bann mous. Boxer ti axepte ki li pa ti tro sagren seki ti ariv li. Si li degaze, li pou viv ankor trwa lane e li ti pe fer plan pou viv enn ti lavi trankil dan lanklo ki ti pou fer dan enn kwen patiraz. Premie fwa li ti pou gagn letan pou okip so devlopman kiltirel e li ti ena lentansion konn par ker tou bann let alfabet.

Tref ek Benzamen ti okip li apre ler travay me anplen lazourne vann ti vinn sers li. Bann zanimu ti bizi aras lerb dan karo rav sou kontrol enn koson kan Benzamen ti arive atoutvites depi bann batiman laferm e li ti pe hihan for-for. Zame bann zanimu ti trouv Benzamen exite koumsa – anfet premie fwa zot ti trouv li galoupe. "Degaze! Degaze!" li ti kriye, "zot pe pran Boxer, ale!" Bann zanimu pa ti dimann okenn permission. Zot ti aret travay e ti koumans galoupe dan direksion bann batiman laferm. Dan lakour ti ena enn vann rise par de seval. De kote vann la ti ena lansengn. Enn misie ar sapo formel lor latet ek regar marday lor figir ti lor siez kondikter. Stal Boxer ti vid.

Bann zanimu ti antour vann la. "Salam Boxer!" zot tou ti dir anmemtan, "salam!"

"Enbesil! Kouyon! Zot pa finn lir seki finn ekrire lor vann la?" Benzamen ti pe galoup toutotour vann la e anmemtan li ti pe tap so sabo for-for lor later. "Gete ki finn ekrire!"

Bann zanimu ti aret zestikile e ti ena silans. Miryel ti koumans dekod bann mo. Benzamen ti fer li avanse. Li ti lir dan enn atmosfer silans zeneralize:

" 'Alfred Simond, Bouse; Marsan Lakol, Lapo ek Lezo seval.' Bann kouyon, zot pa konpran? Pe avoy Boxer labatwar."

Bann zanimu ti orifie. Lerlamem kondikter ti fwet so seval e vann la ti pe kit lakour. Bann zanimu ti pe galoup deryer vann la ki ti pe axelere. Bann zanimu ti pe kriye pli for ki zot ti kapav; Tref ti reysi vinn divan net e ti pe sey galoup pli vit. Li ti pe kriye, "Boxer!". Li ti rekoumanse, "Boxer! Boxer! Boxer!" Lerla, koumadir li ti tann tapaz deor, latet Boxer ar so re blan lor so mizo, ti paret par ti lafnet deryer vann la.

"Boxer!" Tref ti kriye pli for ki li ti kapav, "Sote, sorti! Zot pe avoy twa manze!"

Tou bann lezot zanimu ti pe kriye mem zafer, "Sote, sorti! Zot pe avoy twa manze!" Me vann la ti pe roul deplizanpli vit e ti pe kit bann zanimu lwen deryer. Eski Boxer ti konpran mesaz Tref? Apre enn ti bout letan, so latet ti disparet depi lafnet e ti koumans ena enn gran tapaz sabo kont parwa vann la. Avan, ar de koutpie Boxer ti pou kraz vann la. Aster li ti vinn bien feb. Bien vit tapaz dan vann ti koumans vinn feb ziska nepli ti tann nanye. Bann zanimu ti koumans dimann de seval ki ti pe ris vann la, pran par zot prop frer. Pa amenn li labatwar. Me de seval la pa ti konpran nanye. Zot ti prefer ekout zot patron ki ti tini fwet. Pa ti retrouv latet Boxer par lafnet deryer vann. Kan ti tro tar enn zanimu ti pans pou al ferm geet me vann ti pe roul pli vit ki li. Timama apre vann la ti disparet dan ladesant. Zame person pa ti retrouv Boxer.

Trwa zour pli tar ti anons bann zanimu ki Boxer ti mor dan lopital malgre tou swen ki ti donn

li. Tronpet ti dir zot ki li ti ar Boxer ler so lavi ti pe ale.

"Samem experyans pli tris ki mo finn kone," Tronpet ti dir. Li ti lev so lapat divan pou souy enn larm. "Mo ti res kot so lili ziska lafen. Ler li ti vinn tro feb, li ti mirmir dan mo zorey ki so pli gran sagra se ki li pe mor avan eolienn ti koumans prodwir elektrisite. 'Anavan kamarad! Viv Baz Zanimò! Viv Kamarad Napoleon! Napoleon kone ki li fer!' Samem ti so dernie parol."

Aprè so degenn ti sanze net. Li pa ti dir nanye pandan enn ti bout letan e so lizie malisie ti pe lans bann regar plen ar soupson avan li ti koumans koze.

Li ti tann dir ki enn rimer fos ek difamatwar ti sirkile kan ti pe avoy Boxer lopital. Ena zanimò ti lir lansengn lor vann la e zot ti konklir ki ti pe avoy Boxer labatwar. Enkrwayab sa kalite stupidite! Ki ti pe arive? Zot nepli ti fer konfians Lider Bienneme, Kamarad Napoleon? Avan vann la ti pou enn bouse. Enn veteriner ti finn fek aste li e pa ti finn gagn letan refer lapentir. Sa ki ti laverite.

Sa nouvel la ti soulaz bann zanimò e ler zot ti gagn plis detay lor tretman ki Boxer ti resevwar, lor depans ki Kamarad Napoleon ti fer pou sov so lavi, zot dout ti koumans fonn e zot sagren ti diminie parski Boxer ti ere ler lamor ti pe koste.

Dan renion Dimans ki ti swiv, Napoleon anpersonn ti prezan. Li ti fer enn ti diskour pou selebre granker Boxer. Parski li pa ti posib pou fer so lanterman dan laferm, Napoleon ti donn lord pou fer enn kouronn ar fler lorye dan zarden grannkaz ki ti pou depoz lor tom Boxer. Dan detrwa zour bann koson ti pou organiz enn gran banke pou selebre Boxer so kontribision. Napoleon ti terminn so diskour pou fer tou zanimò rapel de prensip Boxer: 'Mo pou travay pli dir' e 'Napoleon kone ki li fer.' Li ti espere ki tou zanimò ti pou adopte sa de prensip la.

Zour banke, vann laboutik ti livre enn gran kes komision dan grannkaz. Sa swar la ti ena enn gran tamtam sante dekontrole ki ti presed enn bagar violan. Banke ti termine ver onz er ar enn mahatapaz ver kraze. Grannkaz ti res silansie ziska midi lelandime. Koze ti koumans fane ki bann koson ti gagn lamone pou aste enn lot kes wiski.

SAPIT 10

Lane ale, lane vini; sezon vini, sezon ale; bann zanimò ne, grandi, mor. Ar pasaz letan laplipar zanimò pa ti kone kouma lavi ti finn deroule avan Revolision exepte Tref, Benzamen, Korbo Moiz e detrwa koson.

Miryel ti mor; Fler Mov, Jesi ek Lake Koupe ti fini mor. Jonns ti mor dan enn sant detox. Personn pa ti rapel Boulkoton; pa ti rapel Boxer 'si apart detrwa ki ti finn konn li. Tref ti vinn enn vie matant ki ti pe soufer rematis e so lizie ti pe toultan larme. Malgre so katorz an li pa ti pran pansion. Anfet okenn zanimò pa ti konn retreat. Lide pou rezerv enn parti patiraz pou zanimò trwaziemaz ti finn abandone depi lontan. Napoleon ti vinn enn mal obez; Tronpet ti telman gro ek gra ki li ti gagn difikilte ouver so lizie. Zis Benzamen ki ti res preske parey exepte ki ti ena enpe pwal blan lor so mizo. Depi lamor Boxer li ti enpe pli tris ek silansie.

Popilasion laferm ti grandi me krwasans la pa ti osi gran ki ti kwar li ti pou ete avan. Boukou zanimò ki ti ne ti tann koze Revolision vagman me bann zanimò ki Baz Zanimò ti aste pa ti konn nanye lor la. Lor laferm, apart Tref, ti ena trwa seval. Zot ti bann zoli bebet, bon travayer ek bon kamarad me zot ti bann lakrem kouyon. Zot pa ti fouti depas alfabet 'B'. Zot ti gob tou seki ti pe rakont zot lor Revolision ek Zanimòism, sirtou kan Tref ti pe rakont zot. Zot ti kontan li kouma zanfan kontan zot mama. Me pa ti sir ki zot ti pe konpran gransoz.

Laferm ti pli prosper e so manejment ti pli efisian. Ti anexe de karo ki ti aste ar Misie Pilkingtonn. Eolienn ti anfonksion. Ti ena masinn depayaz, masinn pou sarye ek klas bann

balo lerb; ti ena nouvo batiman. Triyanger ti pe gagn li bonn. Li ti pe vwayaz dan karyol. Eolienn pa ti servi pou prodwir elektrisite me pou kraz may. Sa ti enn aktivite bien profitab. Bann zanimo ti pe travay dir pou konstrir enn deziem eolienn. Sannfwala, ti dir zot, sa pou servi pou prodwir elektrisite avek enstalasion enn dinamo. Me bann ti lix ki Boulkoton ti mansione (lalimier ek sofaz dan stal, dilo so ek fre, trwa zour travay par semenn) ti rant net dan arshiv bliye. Napoleon ti dir ki sa ti bann lide retrograd ki ti kont lespri Zanimoisim. Pou li, veritab boner li ti dan travay dir e dan enn lavi senp.

Lenpresion zeneral se ki laferm la ti pli dan bien san ki bann zanimo ti pli dan bien, apart, bien sir, koson ek lisien. Tousa parski kikfwa ti ena boukou plis koson ek lisien. Falepa kwar ki bann koson ek bann lisien pa ti pe travay. Dan zot prop fason zot ti pe fourni boukou zefor. Kouma Tronpet ti kontan dir, travay kontrol ek organizasion zame ti fini. Bann lezot zanimo pa ti pe konpran zot lenportans. Toulezour bann koson ti bizen travay lor bann dosie, rapor, minit ek memoranndom. Sa ti bann larz fey papie ki ti bizen ranpli ar lekritir. Kan zot ti plen net ti bizen bril zot e lerla rekoumanse. Sa li ti vital pou biennet laferm. Ti ena enn lot laverite. Ni koson, ni lisien pa ti pe prodwir zot prop manze. E ti ena boukou koson; e ti ena boukou lisien. E zot lapeti ti anbonn sante.

Pou lezot zanimo, lavi ti parey kouma avan. Zot vant ti pe toultan grogne; zot ti dormi lor lapay; zot ti bwar dilo basen; zot ti travay dan karo; kan fer fre zot ti pe tranble; kan fer so mous ti pe minn zot lavi. Parfwa bann vie zanimo ti pe sey fouy dan zot memwar som pou sey rapel si apre Revolision, kan zot ti fek expilse bann imen, lavi ti meyer ousa pir. Ti difisil pou dir. Zot pa ti rapel nanye ar ki zot ti kapav konpar zot lavi zordi. Sel referans ki zot ti ena se lalis sif ki Tronpet ti pe donn zot regilierman. Bann sif la ti pe toultan dir ki lavi aster ti meyer ki yer. Bann zanimo pa ti pe trouv lizour; tou manier zot pa ti ena boukou letan pou sey trouv lizour. Zis Benzamen ti pretann ki li ti rapel tou detay dan so long lavi e li ti kapav dir ki lavi pa ti kapav pli bon ousa pli move parski lafen, difikilte ek fristrasion zot bann lalwa fixe par lanatir.

Me bann zanimo pa ti abandonn lespwar. Plis enportan, zame zot ti bliye, mempa pou enn timama, ki li ti enn gran loner ek privez viv lor Baz Zanimoisim ki ti sel laferm dan liniver kot zanimo ti propriyeter zot teritwar e ki zot ki ti pe diriz tou. Zot tou, zenn kouma vie, endizenn kouma zanimo enporte, ti fier zot stati spesial. E kan zot ti tann detonasion fizi, kan zot ti trouv zot pavyon flote dan lezer lot lemapavyon, zot leker ti gonfle ar lazwa e otomatikman zot ti pou koz bann gran moman eroik dan zot istwar – expulsion Jonns, redaksion Set Komannman, bann gran batay viktorye kont envazion bann imen. Bann vie rev ti ancor fre dan zot latet. Rev enn Repiblik Zanimoisim kot ti pou efas tou tras imen, kouma Bonom Mazor ti imazine, ti res fre dan zot lespri. Enn zour pa enn zour li ti pou vini. Pa zordi, pa dime me li ti pou vini. Mem zot sante 'Zanimoisim Nou Pei' pa ti disparet. Tanzantan ti ena zanimo ki ti pou mirmir sante la. Anverite bann zanimo ti konn sante la me zot ti per pou sant li for. Zot lavi ti dir, zot bann rev pa ti finn materyalize me zot ti konsian ki zot ti diferan ar lezot zanimo. Si ti mank manze se pa akoz zot ti bizen nourri lever bann imen tiranik; si zot ti bizen travay dir, omwen zot ti pe travay pou zotmem. Okenn zanimo parmi zot pa ti mars lor de lapat. Okenn zanimo pa ti apel enn lot zanimo 'Patron'. Tou zanimo ti egal.

Enn zour dan koumansman lete, Tronpet ti donn lord bann mouton pou swiv li e li ti amenn zot dan enn kwen abandone plen ar pie konde kouver ar fey tann. Pandan enn zourne zot ti manz fey sou kontrol Tronpet. Ler tanto ti vini, li ti retourn grannkaz tousel. Kouma ti fer bon deor, li ti dir bann mouton ki zot ti kapav pas lanwit anplenner. Finalman zot ti res laba enn semenn net. Pandan sa semenn la okenn lezot zanimo pa ti kone ki zot ti pe deveni. Tronpet tousel ti pe pas boukou letan ar zot. Li ti dir ki li ti pe montre zot enn nouvo sante e sa ekzersis la ti dimann konsantrasion. Pa ti gagn drwa deranz zot.

Mem lepok ki bann mouton ti retourne, enn tanto kan ti pe fer bon deor e ki bann zanimò ti fini zot lazourne travay e ti pe retourn ver bann batiman laferm, ti tann enn seval kriye ar lafreyer. Soke, bann zanimò ti arete pou kone ki ti pe arivi. Tref ki ti kriye. Li ti rekriye. Bann zanimò ti galoupe pou al gete ki ti pe arive. Lerla zot ti trouve seki ti fer Tref gagn sok.

Enn koson ti pe mars lor so de lapat deryer.

Ti Tronpet sa. So mouvman ti gos-gos parski li pa ti ena labitid fer zis de lapat tini pwa lekor net. Me bizen rekonet ki li ti tini bien so lekilib ler li ti travers lakour. Enn timama apre, laport grannkaz ti ouver e enn trale koson ti sorti e zot tou ti pe mars lor zot de lapat deyer. Ena ti mars pli bien ki lezot; ti ena ennde ki ti golmal – andire zot ti bizen enn baton pou tini zot. Me finalman zot tou ti fer parkour la san tro problem. Finalman ti ena enn gran tapaz zape lisien e son egi sante enn kok e Napoleon, drwat kouma enn lerwa ar regar oten, ti sorti lor so de lapat. So bann bodigard-lisien ti pe sot-sote otour li.

Li ti ena enn fwet dan so lapat divan.

Ti ena enn silans lamor. Terifie, boulderse, soke, bann zanimò ti koste sere enn kont lot ler zot ti pe get enn long filwar koson lor de lapat deryer pe mars kouma senater otour lakour. Pou bann zanimò ti koumadir lemond ti vir anbalao. Kan lefe sok ti koumans febli e kan, malgre violans bann lisien, malgre ki zot ti finn abitie axepte innakseptab, zot ti pre pou koumans proteste, bann mouton ti larg nouvo sawal:

“Kat lapat bon, de lapat meyer! Kat lapat bon, de lapat meyer! Kat lapat bon, de lapat meyer!”

Pandan senk minit san arete zot ti ale mem. Ler zot ti aret zot tapaz, ti nepli posib proteste parski bann koson ti fini rant dan grannkaz.

Benzamen ti santi enn nene pe respire lor so zepol. Ler li ti tourn so latet, li ti trouv Tref. Tref so lizie ti vinn bien som. Ar douser li ti ris krinier Benzamen, amenn li kot miray langar kot ti ena Set Komannman. Pandan enn minit zot ti get miray dekrepit ar so lekritir blan.

“Mo nepli trouv bien,” Tref ti dir Benzamen. “Mem kan mo ti zenn mo pa ti kapav lir seki ti ekri lor miray. Me mo gagn lenpresion ki lekritir finn sanze. Eski Set Komannman parey kouma avan?”

Sannfwala Benzamen ti desid pou al kont so prop prensip. Li ti lir pou Tref seki ti ena lor miray. Ti ena enn sel Komannman. Tou lezot ti disparet. Komannman inik ti:

TOU ZANIMO EGAL

ME ENA DETRWA ZANIMO KI PLIS EGAL KI LEZOT

Apre sa evennman la, li pa ti tro anormal ki lelandime, kan bann koson ti pe kontrol travay, zot ti koumans sarye enn fwet dan zot lapat divan. Li pa ti anormal ki zot ti aste enn radio, ki zot ti fer enstal telefonn, ki zot ti abone ar diferan lagazet. Nanye pa ti drol mem kan Napoleon ti promne dan zarden grannkaz, enn pip dan labous; mem kan bann koson ti koumans met lenz Misie Jonns; mem kan Napoleon ti met palto, bretel ek bot ankwir; mem kan so konkibinn prefere ti met rob Dimans Madam Jonns.

Enn semenn apre, enn tanto, ti ena detrwa karyol ki ti vinn dan Baz Zanimò. Ti ena viziter depi lezot laferm. Zot ti enpresione par seki zot ti pe dekouver, sirtou eolienn la. Bann zanimò ti pe aras move lerb dan karo rav. Zot ti konsantre lor zot travay. Zot pa ti mem lev latet pou gete seki ti pe pase. Anverite zot pa ti kone kisannla zot ti bizen pli per: bann etranze ousa bann koson.

Pli tar, ler ti finn fer nwar, ti ena tapaz riye, amize, sante dan grannkaz. Ler zot ti tann

toutsort kalite lavwa melanze, bann zanimo ti anvi konn plis. Ki ti pe pase laba? Imen ek zanimo ti pe sosialize lor enn baz egalite. Zot tou anmemtan ti desid pou rant dan zarden grannkaz.

Ler zot ti ariv kot geet, zot ti tike me Tref pa ti kile. Zot ti avanse lor pwent lipie e ti al pre ar lakaz la e bann zanimo ki ti pli ot ti kapav louk par lafnet salamanze. Otour gran latib ti ena sis imen ek sis koson VIP. Napoleon ti okip sez prensipal. Bann koson ti paret bien alez lor zot sez. Lakonpagni ti pe zwe kart e zot ti pran enn ti brek pou bwar enn lasante. Enn gran brok labier ti pe sirkile e bann ver ti pe ranpli. Personn pa ti pran kont bann figir dan sok lor vit lafnet.

Misie Pilkingtonn, propriyeter Bwarenar, ti dibout ar so ver dan so lame. Dan enn timama li ti pou envit tou dimoun prezan pou bwar enn lasante me avan li ti panse ki li ti so devwar dir detrwa mo.

Li ti extra kontan – e li ti sir ki tou bann dimoun prezan ti pans parey kouma li – ki enn long peryod mefians ek malantandi ti pe al mor. Ti ena enn lepok – li pa ti kwar ki bann dimoun prezan ti pans koumsa – ti ena enn lepok kan bann onorab propriyeter Baz Zanimo ti konsidere, li pa pou dir, kouma ennmi, me kouma dimoun diferan ki zot pa ti tro konpran. Ti finn ena bann ensidan malere, ti finn ena bann fos konsepsion. Ena ti panse ki enn laferm dirize par bann koson ti drol, ti bizar; ti kapav amenn dezekilib dan vwazinaz. Boukou fermie, san fer okenn lanket, ti kwar ki dan Baz Zanimo ti ena dezord, endisiplinn, kao. Zot ti per ki sa ti kapav afekte zot zanimo ek zot anlwaye. Tousa ti finn disparet aster. Oblize tourn paz. Zordi zot ti finn vizit partou, enspekte tou bann aktivite e li ti kapav dir ki zot tou ti enpresione par efisians, disiplinn ek lord. Bann lezot laferm ti bizen aprann ar Baz Zanimo. Bann zanimo basklas dan Baz Zanimo prodwir plis e konsom mwens ki bann lezot zanimo dan larezion. Li ek so bann koleg fermie ti pou met anpratik lor zot laferm seki zot ti finn aprann zordi.

Li ti dir ki li ti pou terminn so diskour ar neseseite devlop relasion kordial ant Baz Zanimo ek bann lezot laferm. Koson ek imen ti ena mem problem, mem difikilte. La li ti pare pou larg enn koze malen me kouma limem li ti pe gagn riye li ti bizen tini-tini. So doub-manton ti vinn grenatelman li ti pe toufe ar riye. Finalman li ti reysi larg so jok. Zot dan Baz Zanimo zot ti ena zanimo basklas; bann imen ti ena dimoun basklas. So bon mo ti provok enn eksplozion riye. Misie Pilkingtonn ti refelisit bann koson pou manier zot ti pe roul zot biznes: tigit manze, boukou travay, boukou profi.

Alafen li ti dimann tou dimoun dibout, plen zot ver. "Mesie," li ti dir, "nou lev nou ver pou bwar lasante, prosperite Baz Zanimo."

Ti ena aplodisman, felisitation, hiphiphip-houra. Napoleon ti telman kontan ki li ti kit so plas, ti vinn kogn so ver ar ver Pilkingtonn e li ti devid li enn sel tre. Kan tapaz aplodisman ti kouvans diminie, Napoleon ti fer kone ki li ti anvi dir detrwa mo.

Kouma tou so bann diskour li ti kourt ek direk. Li 'si li ti kontan ki peryod malantandi ti depase. Pandan lontan ti ena rimer ki ti pe sirkile – sirman louvraz bann ennmi – ki li ek so bann koleg ti bann revolisioner ki ti pe fer sibversion, ti pe rod ranvers pouvwar imen partou. Tousa ti toultan fos. Zot ti toultan anvi viv anpe ar zot vwazen e fer bann tranzaksion normal ek natirel. Laferm ki li ti pe dirize li ti enn antrepriz korporativ. Dapre bann drwa propriyete, ki li ti gard ar li, tou bann koson ti propriyeter ansam.

Mem si nepli ti ena soupson ousa dout, ti finn ena bann desizion ki ti pou amelior antant kordial. Bann zanimo ti nepli pou apel zot kamarad 'kamarad'; dan Dimans gramaten zot nepli ti pou rann omaz tetdemor enn vie koson; krann la ti finn fini antere; korn ek sabo lor pavyon ver ti finn anleve; pavyon ini ti pli zoli.

Ti ena enn sel pwen kot li ti pa dakor ar Misie Pilkingtonn ki, li ti bizen aksepté, ti fer enn diskour exelan ek amikal. Pa ti so fot parski li pa ti kapav kone. Baz Zanimò nepli ti ekziste; aster se Baz Jonns ki ti ekziste. Sa ki ti so vre nom.

“Mesie,” Napoleon ti dir, “ranpli zot ver e anou bwar lasante ek properite Baz Jonns!”

Kouma talerla, ti ena mem jalsa; bann ver ti pe devide enn deryer lot.

Me pou bann zanimò ki ti pe louke par lanet, enn zafer bien-bien drol ti pe arive. Bann figir koson ti pe sanze. Tref so lizie som ti flit lor enn figir pou al lor enn lot. Ena ti ena senk manton, kat manton, trwa manton. Ena kiksoz ti pe fonn, ti pe sanze. Zis lerla aplodisman ti pe al dan tengn e lakonpagni ti retourn zwe kart. Bann zanimò deor ti glise trankilman, ale.

Me zot pa ti gagn letan mars ven met kan zot ti tann enn tapaz enfènal. Zot ti aret sek. Tapaz la ti sorti dan grannkaz. Lor vites zot ti retourn kot lafnet pou louke. Ti ena enn mari makanbo andan. Ti ena kriye, zoure, devir latab, akizasion, protestasion. Napoleon ek Pilkingtonn ti zwe lasdepik anmemtan.

Douz lavwa firye ti pe kriye ar koler anmemtan. Zot ti resanble net. Pa zis figir koson ki ti sanze, figir imen 'si. Bann zanimò ti get figir koson, apre figir imen, apre figir koson, apre figir imen, apre figir koson. Pa ti ena okenn diferans.

22.05.2012